

Značaj i poznavanje osobne sigurnosti i samoobrane

Kolak, Lorena Zvonimira

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, University Department of Forensic Sciences / Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:227:233990>

Rights / Prava: [Attribution-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-02**



Repository / Repozitorij:

[Repository of University Department for Forensic Sciences](#)



SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA FORENZIČNE ZNANOSTI
ISTRAŽIVANJE MJESTA DOGAĐAJA

DIPLOMSKI RAD
ZNAČAJ I POZNAVANJE OSOBNE SIGURNOSTI I
SAMOBRANE

MENTOR: doc. dr. sc. TONČI PRODAN

LORENA ZVONIMIRA KOLAK

Split, rujan 2024.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA FORENZIČNE ZNANOSTI
ISTRAŽIVANJE MJESTA DOGAĐAJA

DIPLOMSKI RAD
ZNAČAJ I POZNAVANJE OSOBNE SIGURNOSTI I
SAMOBRANE

MENTOR: doc. dr. sc. TONČI PRODAN

LORENA ZVONIMIRA KOLAK
0015234118

Split, rujan 2024.

Ovaj rad izrađen je uz podršku i smjernice doc. dr. sc. Tončija Prodana, i uz građane Republike Hrvatske koji su sudjelovali u anonimnoj anketi. Rad je izrađen u vremenskom razdoblju od lipnja 2023. do rujna 2024.

Datum predaje diplomskog rada:

Datum prihvaćanja rada:

Datum usmenog polaganja:

Ispitno Povjerenstvo:

1. doc. dr. sc. Tonči Prodan
2. prof. dr. sc. Josip Kasum
3. doc. dr. sc. Marko Perkušić

Sadržaj

1.	Uvod	1
1.1.	Pozadina i kontekst diplomskog rada	1
1.2.	Istraživački ciljevi	2
1.3.	Istraživačka pitanja i hipoteze	3
2.	Osobna sigurnost.....	3
2.1.	Definiranje sigurnosti	3
2.2.	Definiranje ljudske sigurnosti	5
2.3.	Definiranje osobne sigurnosti (engl. personal security).....	6
2.4.	Važnost osobne sigurnosti.....	7
2.5.	Strategije i tehnike povećanja razine osobne sigurnosti.....	7
3.	Sigurnosna kultura i sigurnosna svijest	9
3.1.	Sigurnosna kultura.....	9
3.2.	Sigurnosna svijest	11
3.3.	Sedam pitanja sigurnosti	13
4.	Sigurnost na putovanju	14
4.1.	Subjektivni osjećaj sigurnosti stanovnika i turističke populacije – primjer Republika Hrvatska	15
4.2.	Sigurnost destinacije i turistička posjećenost.....	17
5.	Mobilne aplikacije u službi osobne sigurnosti – mobilna aplikacija „MUP – sigurnost i povjerenje“	18
6.	Samoobrana	20
6.1.	Definiranje samoobrane.....	20
6.2.	Važnost i svrha samoobrane	21
6.1.	Treninzi samoobrane.....	21
6.2.	Tehnike samoobrane	22
6.3.	Pravna regulativa samoobrane.....	24
6.4.	Etički aspekti samoobrane.....	25
7.	Prezentacija i analiza rezultata istraživanja.....	27
7.1.	Izvori podataka i metode.....	27
7.2.	Istraživačka pitanja	27
7.3.	Istraživački uzorak	29
7.4.	Rezultati istraživanja i rasprava	33
7.4.1.	Osobna sigurnost u svakodnevnom životu	33
7.4.2.	Sigurnost na putovanju	49

7.4.3.	Sigurnost stanovanja.....	52
8.	Zaključak.....	57
9.	Literatura.....	60
10.	Popis grafikona.....	63
11.	Sažetak.....	65
12.	Abstract.....	66
13.	Životopis.....	67
14.	Izjava o akademskoj čestitosti	70

1. Uvod

1.1. Pozadina i kontekst diplomskog rada

U 21. stoljeću jedan od osnovnih pojmova koji su obilježili prethodnih 20-ak i koji će najvjerojatnije obilježiti narednih više od 75 godina bit će zasigurno pojam sigurnosti.

Terorističkim napadima na Svjetski trgovački centar (WTC) koji su se dogodili 11. rujna 2001. u New Yorku, započela je era nesigurnosti koju od tada osjeća cijeli svijet.

Iako terorističke napade pojedinci teško mogu samostalno spriječiti, ipak postoje načini kako bi se svaka osoba mogla pripremiti za slučaj nužde, i obraniti, ako se s napadačem bilo koje vrste nađe jedan na jedan licem u lice.

Osobna sigurnost pojam je koji se rijetko spominje u svjetskim literaturama, još rjeđe u Hrvatskim, a jedan od 'krivaca' u Hrvatskoj zasigurno je i percepcija Hrvatske kao sigurne zemlje.

Hrvatska je proces pristupanja o ulasku u schengensko područje započela još tijekom pregovora o ulasku u Europsku uniju, točnije, u *pregovaračkom poglavlju 24. Pravda, sloboda i sigurnost*, ulazak Republike Hrvatske u schengensko područje definiran je kao strateški, nacionalni interes (1).

Godinama kasnije, i nakon što je postala punopravnom članicom Europske unije 1. srpnja 2013., od 1. siječnja 2023. prestaju granične kontrole na unutarnjim kopnenim i pomorskim granicama, a od 26. ožujka 2023. prestaju i kontrole na graničnim prijelazima u zračnim lukama za putnike koji dolaze iz država članica schengenskog područja.

Osim što je prelazak granica unutar zemalja članica Europske unije postao puno jednostavniji, od tada se u svakom trenutku ne može znati gdje se nalaze državljani zemalja članica Europske unije sve dok su u zemljama koje se nalaze u schengenskom području. Sukladno navedenom, Hrvatska je postala puno izloženija i ranjivija zemlja kada je sigurnost u pitanju što predstavlja jedan od dodatnih razloga zašto bi građani Hrvatske trebali bolje poznavati pojam osobne sigurnosti i savladati, barem osnovne tehnike samoobrane.

Prema Mikcu: „sigurnost s aspekta pojedinca možemo promatrati dvojako – kao koncept ljudske sigurnosti (u prvi se plan stavlja zaštita osoba kao potencijalno i/ili stvarno ugroženih

entiteta) te u sklopu analize čovjeka kao subjekta sigurnosti, pri čemu pojedinci svojim radnjama i postupcima utječu na sigurnost ostalih“ (2).

Ugroze osobne sigurnosti, odnosno pojedinca, prisutne su tijekom svakodnevnog života.

Prema Petru, Marjanoviću i Laušiću: „za našu nesigurnost prvenstveno su krive osobne omaške, onda nam mogu nauditi poznate osobe, a tek na kraju liste izvora nesigurnosti dolaze nepoznate osobe. Među omaške ubrajamo loše navike, nepažnju, neznanje i ignoriranje“ (3). Osim navedenoga, pod prijetnje osobne sigurnosti spadaju i nasilje u obitelji: nasilje nad ženama, muškarcima, starijima, djecom, zatim voajerizam, seksualno nasilje nad ženama i silovanje (sa ili bez pomoći droga za silovanje). U školi djeca mogu postati žrtvama vršnjačkog nasilja, zlouporabe droga i ostalih supstanci, ali i zlouporabe interneta (3).

Odrasli se, pak, svakodnevnim odlascima na posao izlažu drugim rizicima neovisno radi li se o njihovom ili tuđem nemaru ili o namjernom štetnom djelovanju pojedinaca koji mogu, ali ne moraju biti dio radnog kolektiva (3).

Konačno, putovanje također donosi jednu novu dozu rizika. Prema Petru, Marjanoviću i Laušiću: „svaki izlazak iz naše 'slobodice', odnosno iz stana ili kuće u kojima se osjećamo slobodno i zaštićeno, možemo nazvati putovanjem“ (3). Putovati se može do najbližeg dućana, na posao ili trening, ali i na puno dalje destinacije koje sa sobom donose određene izazove koji se mogu prevladati dobrim pripremama za put. U dobre pripreme spadaju tehnike i taktike osobne sigurnosti i samoobrane.

1.2. Istraživački ciljevi

Glavni cilj ovog diplomskog rada je istaknuti svijest o osobnoj sigurnosti u suvremenom društvu i prikazati važnost samoobrane. Rad se bavi različitim aspektima povezanim s osobnom sigurnošću, uključujući procjenu rizika, svijest o situaciji, tjelesne i psihološke tehnike samoobrane i korištenje tehnologije za osobnu sigurnost. Istražujući ove teme, diplomski rad nastoji pružiti sveobuhvatno razumijevanje osobne sigurnosti i pružiti pojedincima potrebna znanja i vještine uz pomoć kojih se mogu zaštititi u različitim situacijama. Istraživanje će obuhvatiti pregled literature, studije slučaja i praktične demonstracije kako bi se olakšala zaokružena analiza predmeta.

Očekivani istraživački rezultat s forenzičkog polazišta pružit će doprinos razumijevanju i poboljšanju osobne sigurnosti pojedinca u svakodnevnom životu.

1.3. Istraživačka pitanja i hipoteze

Neka od istraživačkih pitanja na koja će se ovim radom pokušati odgovoriti tiču se opće upućenosti o pojmu osobne sigurnosti ispitanika. Osim pojma osobne sigurnosti, ispitat će se i poznavanje i znanje tehnika samoobrane, ali i načina postupanja u kritičnim/kriznim situacijama.

Osnovna hipoteza na koju će se pokušati odgovoriti je pretpostavka da stanovnici Republike Hrvatske nisu dovoljno upoznati s pojmom osobne sigurnosti, a posljedično, ne poznaju dovoljno niti tehnike samoobrane.

1.4. Značaj istraživanja teme

U Republici Hrvatskoj, koliko je autorici rada poznato, nisu provedena istraživanja koja se tiču osobne sigurnosti, a nema podataka niti o istraživanjima koja dovode u svezu osobnu sigurnost sa samoobranom. Također, nedostaje i stručna definicija pojma osobne sigurnosti što dodatno govori o zanemarenosti ove teme.

2. Osobna sigurnost

2.1. Definiranje sigurnosti

Prema Hrvatskoj enciklopediji: „sigurnost ima više značenja. Sigurnost (prema mletačkom talijanskom *sigur: siguran*), u svojem izvornom stoičkom shvaćanju, 'nepotresenost' (*ἀταραξία*) izvanjskim događajima, bezbrižnost (*se-cura*) u smislu potpunoga duševnoga mira. U političkom smislu sigurnost znači stanje trajnoga mira i blagostanja u državi, lišenost svake ugroženosti. U spoznajno-teorijskom pogledu, sigurnost za razliku od izvjesnosti označuje kraj svake sumnje u ono što je spoznato, ukinutost njezina uzroka. Međutim, već od Descartesova uvođenja metodičke sumnje i Humeova skepticizma te Kantova pitanja 'Što mogu znati?', sigurnost u tom spoznajno-teorijskom pogledu i sama biva radikalno stavljena u zagrade, a na

političkom planu sve više na vidjelo izlazi radikalna ugroženost čovjeka i društva u cjelini, zbog čega novije, posebice egzistencijalističke teorije, ponovno tematiziraju pitanje o mogućnosti 'nove zaštićenosti' čovjeka (O. F. Bollnow), odn. o mogućnosti stjecanja nove sigurnosti“ (4).

Nastavno, osobna sigurnost u hrvatskom se jeziku često definira kao personalna sigurnost. Objašnjenje personalne sigurnosti obuhvaća „mjere poduzete radi zabrane i ograničavanja pristupa štićenim informacijama ili materijalima onim osobama čija lojalnost, pouzdanost ili povjerljivost može biti dvojbena“ (5).

S druge pak strane, enciklopedija Britannica definira pojam sigurnosti kao višeznačan. Sigurnost može biti: „stanje u kojem je osoba zaštićena ili sigurna od povrede“; „stvari učinjene kako bi ljudi ili mjesta bili sigurni“; „područje na mjestu (kao što je zračna luka) gdje se ljudi provjeravaju kako bi se osiguralo da ne nose oružje ili druge ilegalne materijale“; „dio poduzeća ili druge organizacije koji osigurava zaštitu radnika, opreme i sl.“; „stanje pomnog promatranja ili čuvanja“; te kao „stanje oslobođenosti od tjeskobe ili brige: stanje sigurnosti ili osjećaja sigurnosti“ (6).

Prema Tataloviću: „pojam sigurnosti istovremeno podrazumijeva interes, cilj i vrijednost, ali i stanje te svjesno htijenje, odnosno djelatnost, kako pojedinca, tako i društva, država i međunarodne zajednice. Ona je strukturni element opstanka i djelovanja, ali i jedna od temeljnih životnih funkcija“ (7). Iz navedenoga, vidljivo je da je sigurnost višestruko složen fenomen, kojega radi razumijevanja treba proučavati s različitih stajališta.

Sigurnost je jedan od najčešće upotrebljivanih, ali i najmanje objašnjenih pojmova čije je postojanje skoro do kraja 20. stoljeća bilo definirano prisutnošću vojske. U 21. stoljeću situacija se mijenja, i sigurnost se promatra kao uvjet koji stvara odnose između pojedinca, društva i države (7).

Pojam sigurnosti se još od najranijih vremena vezao uz državu. Danas, takvu sigurnost možemo povezati sa shvaćanjima nacionalne sigurnosti. Protokom vremena, sigurnost je postala i puno više od toga. Osjećaj sigurnosti pojedinca, ali i kolektivna sigurnost ne moraju ovisiti o nacionalnoj sigurnosti, odnosno o sigurnosnom položaju određene zemlje (7).

Ipak, sigurnost i ono što iz nje proizlazi – osjećaj sigurnosti, obuhvaćaju i puno više od toga. Kako bi se sigurnost kao fenomen mogla u potpunosti shvatiti, potrebno je „kopati“ dublje i detaljnije, i na tom putu proučavati redom: temeljne kategorije pojma sigurnosti, vrste sigurnosti, mehanizme za njihovo ostvarenje, vrste ugrožavanja, komparativne sustave (nacionalne) sigurnosti i komponente sustava (nacionalne i međunarodne) sigurnosti (7).

Ukoliko se na sigurnost gleda tradicionalno, proučavana je kroz međunarodne odnose. Središnji akteri međunarodnih odnosa su države, a sigurnost je najvažnija karakteristika svake države, odnosno razlog postojanja države kao takve. Obzirom da se svijet neprestano mijenja, došlo je do preispitivanja tradicionalnoga koncepta sigurnosti. Upravo zbog globalnih promjena, krajem 20. stoljeća dolazi do formiranja sigurnosnih studija koje se bave isključivo istraživanjem sigurnosti. Pojavom sigurnosnih studija, po prvi puta se može reći da je proučavanje sigurnosti pozornost u potpunosti posvetilo i konceptu ljudske sigurnosti. Od pojma sigurnosti koji je tradicionalno bio vezan uz državu, počinje se raspravljati o sigurnosti koja na prvo mjesto stavlja pojedinca i skupine (7).

2.2. Definiranje ljudske sigurnosti

Prema Bilandžiću, u konceptu ljudske sigurnosti, sigurnost građana određuje sigurnost države. Stavlja se naglasak na prijetnje sigurnosti koje više ne dolaze od drugih država, već sigurnost remete unutarnje razine koje mogu biti nedržavni entiteti, ali i sama država koja može biti prijetnja vlastitim građanima. U suvremenom društvu, nevojne prijetnje su izraženije od vojnih, pa tako i način zaštite postaje drugačiji i uključuje razvoj civilnog društva, gospodarski razvoj, demokratizaciju i jačanje međuovisnosti država.

Sukladno iznesenom, može se zaključiti da je u središtu ljudske sigurnosti pojedinac kao takav (40).

Ljudsku sigurnost može se podijeliti na dva gledišta:

Prvo je uže gledište – nasilne prijetnje pojedincima koje mogu uključivati siromaštvo, nedostatke državne sposobnosti, različite oblike socioekonomskih i sociopolitičkih nejednakosti.

Drugo je šire gledište – prijetnje pojedincima kroz glad, bolesti i prirodne katastrofe (40).

Postoje četiri temeljne karakteristike ljudske sigurnosti:

1. Ljudska sigurnost je univerzalnoga karaktera i važna je svakom pojedincu na svijetu jer su određene prijetnje zajedničke. Zajedničke prijetnje koje se ističu su: nezaposlenost, zlouporaba droga, kriminal, zagađenje okoliša i kršenje ljudskih prava.
2. Komponente ljudske sigurnosti su međuovisne. Mnoge ugroze kao što su glad, bolesti, zagađenje okoliša, trgovina drogom, terorizam, etnički sukobi i državne dezintegracije u većini slučajeva ne budu problemi samo jedne države već prelaze granice, a mogu postati i globalne prijetnje.
3. Naglasak u ostvarenju ljudske sigurnosti je na ranoj prevenciji više nego na ranim intervencijama. Ova karakteristika od iznimnog je značaja za ovaj rad.
4. Ljudska sigurnost koncentrirana je na čovjeka kao pojedinca, na uvjete njegovog svakodnevnog života, mogućnosti izbora, pristup tržištima, socijalne prilike i život u uvjetima mira ili sukoba (40).

Također, ljudska je sigurnost povezana s ljudskim razvojem, no, nije mu jednaka. Primjer za to može biti Francuska, koja je jedna od najrazvijenijih zemalja Europske unije, ali istodobno, i jedna od, (prema subjektivnom mišljenju njezinih državljana), najnesigurnijih (8).

Prema Razvojnom programu Ujedinjenih naroda, (engl. United Nations Development Programme - UNDP) (9), koncept ljudske sigurnosti uključuje sedam područja: gospodarsku sigurnost, sigurnost prehrane, zdravstvenu sigurnost, sigurnost okoliša, sigurnost zajednice, političku sigurnost koja se bavi poštivanjem ljudskih prava unutar društvene zajednice, države i međunarodne zajednice, te osobnu sigurnost (engl. personal security).

Iz napisanoga, vidljivo je da je ljudska sigurnost kao novi istraživački predmet nadopuna konceptu nacionalne sigurnosti, čime doprinosi na izraženiji način borbi za poštivanje ljudskih prava i jačanju ukupnoga razvoja. Njezin glavni cilj je zaštita ljudi kao pojedinaca, te zaštita članova zajednice od širokog spektra ugroza, a možda i najbitnije - ojačavanje djelovanja pojedinaca u njihovu korist.

2.3. Definiranje osobne sigurnosti (engl. personal security)

Iako je osobna sigurnost često spomenuta tema u medijima, o njoj se govori u društvu, ali i u znanosti, definicije koje govore o pojmu osobne sigurnosti izrazito je teško pronaći. Ukoliko i postoje, vezane su uz nacionalnu sigurnost, ili opću, odnosno, ljudsku sigurnost. Najbliža

definicija osobne sigurnosti do sada je spomenuta pod nazivom personalna sigurnost u potpoglavlju 2.1. ovoga rada.

Autorica rada definira osobnu sigurnost kao skup mjera koje svaka osoba poduzima kako bi zaštitila sebe, svoje bližnje, kućne ljubimce i osobe koje o toj osobi ovise, od situacija ili osoba koje slučajnim ili namjernim djelovanjem mogu prouzročiti ili nanijeti štetu.

Osobna sigurnost podrazumijeva i osnovnu tjelesnu pripremljenost, razvijanje mentalne snage i snalažljivosti, te sposobnost reagiranja u trenutku, ali i stalnu budnost u situacijama koje to zahtijevaju. Osobna sigurnost trebala bi obuhvaćati cjeloživotno učenje o pojedincu kao i o osobama koje bi potencijalno mogle napakostiti pojedincu. Osobna sigurnost je sposobnost razmišljanja na način na koji predator razmišlja kako bi ga osoba na vrijeme mogla spriječiti u izvršavanju nakane.

2.4. Važnost osobne sigurnosti

Glavna težnja osobne sigurnosti je zaštita od nasilja neovisno radi li se o nasilju koje provodi matična država (fizičko nasilje), druga država (rat), drugi (domaći i inozemni) pojedinci, skupina ljudi (kriminal, nasilje nad djecom, silovanja, etnički sukobi), nedržavne skupine (terorizam), ali i ukoliko nasilje nad sobom provode pojedinci osobno (konzumiranja droga, samoubojstva) (40).

Zbog svega navedenog, osobna sigurnost je važna – naučilo se to na lakši ili teži način. Mnogi pojedinci svoje povjerenje prebrzo poklanjaju drugima smatrajući da, ako su njihove namjere ispravne, ispravne su namjere i drugih ljudi. No, pravda je dobra, ali sigurnost je opstanak. U tom pogledu, intuicija je važan sigurnosni resurs (33).

2.5. Strategije i tehnike povećanja razine osobne sigurnosti

Pravilo od sedam sekundi kojim se (nesvjesno) služe grabežljivci može biti od velike koristi svakom pojedincu u svakodnevnim situacijama koje zahtijevaju povećane mjere opreza. U navedenom pravilu, potrebno je sedam sekundi kako bi kriminalac odlučio jeste li „dobra“ ili „loša“ žrtva/meta ako se odluči za napad.

U eksperimentu kojeg su 1981. proveli Betty Grayson i Morris I. Stein (10), nasilnim kriminalcima dane su na uvid video snimke pješaka koje su trebali ocijeniti Likertovom ljestvicom¹ (11), od 1 do 10, odnosno, odnosno, čini li im se da je određena osoba lagan plijen, ili bi ju radije izbjegli.

Zajednička karakteristika osoba koje bi kriminalci radije izbjegli naziva se „organiziranom kvalitetom“, i označava osobu koja jednostavno izgleda organizirano. S druge strane, osoba koja čini laku metu, najčešće se kreće i izgleda nekonzistentno. Na osnovu toga, postavlja se pitanje: kako bi osoba trebala hodati da bi izbjegla mogućnost postanka žrtvom? Odgovor se krije u dužini koraka i držanju. Potrebno je kretati se snažnim, dinamičnim koracima, srednje dužine, kojima se ne pokušava zagaziti predaleko, jer osoba tada izgleda čudno. Zatim, hodati ispravnog držanja. Osoba nikako ne bi smjela hodati malim, sitnim koracima, jer tada izgleda bojažljivo, povrijeđeno ili kao da šepa, što ostavlja dojam krhke gazele koja čini lak plijen. Ukoliko osoba hoda pogrbljeno ili klonulo – izgleda preplašeno, a ako hoda sporije od ostalih, moguće je da je ozlijeđena. To daje za naslutiti da je osoba na neki način slabija i da se ne može samostalno zaštititi ili pobjeći/izbjegli situaciju. Također, ako je zamah ruku malen (osoba hoda zgrčeno), izgleda bojažljivo. Ono što je bitno kod navedenih detalja, je da nisu nešto na što se obično obraća pažnja (12).

U moru informacija kojima je pojedinac bombardiran svaki dan, većinu njih saznaje preko mobilnih telefona. Iz želje da što više toga prvi sazna, pozornost sve manje obraća na stvarna zbivanja u vlastitom okruženju. I to predatori znaju. Dakle, ne postoji bolja zaštita pojedinca od odlaganja mobitela u torbu, spremanja slušalica i jednostavnog promatranja okoline. Pod okolinom se podrazumijeva i pogledavanje u osobe koje se kreću u blizini pojedinca, kojima pogledom daje do znanja da su viđene i pogledom praćene. Na taj način, elementom iznenađenja, bit će korak ispred potencijalnog grabežljivca, koji više neće imati mogućnost uhvatiti ga u vlastiti trenutak iznenađenja. Grabežljivac će prisutnošću osobe u sadašnjem trenutku biti izbačen iz zone komfora i biti prisiljen dobro promisliti isplati li se započinjati napad.

¹ Likertova ljestvica je vrsta najčešće primjenjivane ljestvice za mjerenje stavova. Razvoj i primjenu ljestvice razradio je 1932. Renis Likert. Likertova ljestvica sastoji se od najčešće 15 do 20 tvrdnji koje izražavaju pozitivan ili negativan stav prema nekom objektu stava. Likertova ljestvica [pristupljeno 27. kolovoza 2023]. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=36507>

Kriminalci nikada ne traže osobu koja je jača od njih ili im jednaka, uvijek će se potruditi prvo pronaći osobu koja prema njihovoj procjeni izgleda slabije od njih samih.

Nisu rijetke situacije u kojima se ženska osoba vraća kući sama, najčešće pješice, u neki kasniji sat navečer, pri čemu može postati laka meta predatorima. Ima i situacijama kada osoba doma dolazi autom, ali zbog nedostatka parkirnih mjesta mora parkirati nekoliko ulica dalje i propješačiti do ulaznih vrata. U takvim i sličnim situacijama, važno je vjerovati svojim instinktima. Ukoliko postoji mogućnost, pričekati na osvijetljenom mjestu (žensku) osobu koja ide u istom smjeru, te sa njom proći određeni dio puta. Zatim, ključeve od kuće ili stana dobro je imati uvijek pri ruci (radi mogućnosti samoobrane grebanjem), ali i kako se ne bi gubilo vrijeme prilikom ulaska u vlastiti prostor koje bi grabežljivcima moglo poslužiti za napad. Bitno je i da ključ kojim se otvaraju ulazna vrata bude označen kako bi se razlikovao od ostalih. Može se označiti gumenim okvirom, ili jednostavno obojati trajnim markerom, ili lakom za nokte.

3. Sigurnosna kultura i sigurnosna svijest

3.1. Sigurnosna kultura

Sigurnosna kultura je skup mjera i aktivnosti kojima se štiti prostor, osoba, podatak (informacija) i/ili stvar (objekt). Ona je i način ponašanja kojim pokazujemo brigu o sebi i svojim najbližima, u društvu i u svom radnom okruženju, tako da ispunjavamo potrebu za fizičkom, intelektualnom i emotivnom sigurnošću, osjećajući se sigurno i stvarajući sigurnu okolinu u materijalnom i duhovnom okruženju (3).

Sigurnosna kultura također je i skup vrijednosti, a njezin razvoj i održavanje od velike je važnosti za postizanje prikladne razine sigurnosti (16).

U poslovnom kontekstu: „sigurnosna kultura je skup vrijednosti i promišljanja o sigurnosnim pitanjima kojeg dijele sve osobe unutar organizacije, i određuje način na koji će osobe promišljati o sigurnosti, i kako će pristupiti sigurnosnim problemima i sigurnosnim rizicima“ (16).

Benefiti visoko razvijene sigurnosne kulture u poslovnom kolektivu su:

1. „Povećanje uključenosti pojedinaca u sigurnosna pitanja
2. Povećanje svijesti o sigurnosnim rizicima i načinima njihovog ublažavanja
3. Preuzimanje veće količine sigurnosne odgovornosti od strane pojedinaca
4. Promišljanje o sigurnosnom segmentu prilikom planiranja/upravljanja projektima
5. Veću učinkovitost tehničkih sustava zaštite (pr. video-nadzor, kontrola pristupa i dr.)
6. Smanjivanje rizika od unutarnjih prijetnji (eng. „insider threat“)
7. Otvorenost pojedinaca za dodatnu sigurnosnu edukaciju
8. Dugoročno povećanje prihoda i brendiranje tvrtke kao sigurnog poslovnog partnera, i dr.“ (16).

O sigurnosnoj kulturi može se učiti na nekoliko načina. Osnovni način je teorijsko učenje putem kojega osoba dobiva znanje i razvija vrijednosti koje se u stvarnosti prikazuju kao poduzete akcije u svakodnevici (praktična primjena na radnome mjestu). Cilj učenja je realna vidljiva promjena ponašanja u kojoj će osoba razumjeti značenje sigurnosti i posjedovati određeno specifično sigurnosno znanje u obliku poznavanja osnovnih sigurnosnih koncepata. Nadopunjavanje znanja vrši se uvijek dostupnim pisanim pravilnicima i procedurama, a zajednički sastanci na kojima se razmjenjuju priče i znanja služe za produbljivanje i utvrđivanje znanja o sigurnosnoj kulturi. Važan faktor učenja o sigurnosnoj kulturi su sigurnosni eksperti koji su tijekom svog radnog vijeka stekli iskustvo, te provode terensku sigurnosnu edukaciju koja će objediniti naprijed navedeno (16).

Prema Bilandžiću: „sigurnosna kultura je zajedno sa strateškom supkultura političke kulture. Sigurnosna kultura odnosi se na trajnije i zajedničke postavke, uvjerenja i stajališta o prijetnjama i referentnim objektima, a strateška na primjerena sredstva za ostvarenje sigurnosti“ (17).

Za razvijanje sigurnosne kulture važno je uvođenje i primjena mjera koje služe za poboljšanje aktualnog stanja sigurnosti. Iz tog razloga, treba se držati sedam osnovnih načela (3):

1. svjesnosti – sigurnost mora biti dio svakodnevne aktivnosti
2. dragovoljnosti – sigurnost se ne može nametnuti
3. kvalificiranosti – o različitim razinama sigurnosti mogu odlučivati različito osposobljeni stručnjaci
4. kontinuiteta – mjere i aktivnosti vezane za sigurnost moraju biti svakodnevne

5. pravodobnosti – prevencija je bolja od smanjenja negativnih posljedica
6. dosljednosti – ne odustati od planiranih mjera i aktivnosti
7. kreativnosti – viša razina kreativnosti znači i više sigurnosti

U konačnici, osobna sigurnost je rezultat onoga što osoba radi u životu – u stanu ili kući, na putovanju i na radnome mjestu (3).

3.2.Sigurnosna svijest

Kao što je prethodno navedeno, jedno od sedam načela sigurnosne kulture je sigurnosna svijest, odnosno, sigurnost mora biti dio svakodnevnih aktivnosti.

Prema autorici rada, sigurnosnu svijest potrebno je razvijati iz dana u dan, obraćajući pozornost na detalje, osobe i objekte u okruženju. Također, razvoj sigurnosne svijesti moguć je kroz učenje u osnovnim i srednjim školama, na fakultetima, ali i organiziranjem javno dostupnih tečajeva i tribina.

Neki od prijedloga za prevenciju sigurnosnih propusta nalaze se u setu pitanja koje bi roditelji trebali postaviti odgovornima prije upisa djeteta u određenu školu. Postavljanjem tih pitanja dobili bi uvid u općenitu sigurnosnu kulturu škole, ali i planira li škola raditi s djecom na razvijanju sigurnosne svijesti koja im uvelike može biti potrebna u životu. Pitanja se nalaze u nastavku (33).

1. Ima li škola sigurnosni priručnik ili priručnik za učitelje, nastavnike i profesore? Može li se dobiti kopija?
2. Je li sigurnost učenika prva tema o kojoj se govori u navedenom priručniku? Ako nije, zašto?
3. Je li sigurnost učenika uopće spomenuta?
4. Postoje li poglavlja koja se bave nasiljem, oružjem, uporabom droga, seksualnim zlostavljanjem, seksualnim zlostavljanjem djeteta nad djetetom, neovlaštenim posjetiteljima?
5. Provode li se istrage nad svim zaposlenicima?
6. Koja područja života zaposlenika ili kandidata za posao se pregledavaju tijekom pozadinskih istraživanja?
7. Tko prikuplja informacije?

8. Tko u upravi pregledava podatke i utvrđuje podobnost za zapošljavanje?
9. Koji su kriteriji za diskvalificiranje podnositelja zahtjeva?
10. Primjenjuje li se postupak provjere na sve zaposlenike (učitelji, domari, osoblje blagovaonice, zaštitarsko osoblje, zaposlenici s nepunim radnim vremenom itd.)?
11. Postoji li medicinska sestra na licu mjesta cijelo vrijeme dok su djeca prisutna (uključujući vrijeme prije dolaska u školu i vrijeme neposredno nakon odlaska)?
12. Koje je obrazovanje ili obuka medicinske sestre?
13. Može li dijete roditelja ili skrbnika nazvati u bilo kojem trenutku?
14. Može li roditelj ili skrbnik posjetiti svoje dijete u bilo koje vrijeme?
15. Koji je vaš kriterij i koji su razlozi kada kontaktirati roditelje?
16. Koji su načini obavještanja roditelja?
17. Koje su procedure preuzimanja učenika?
18. Kako se utvrđuje da netko drugi osim roditelja ili skrbnika može doći po određeno dijete?
19. Kako škola rješava posebne situacije (sporovi oko skrbništva, otmice djece, itd.)?
20. Jesu li starija djeca odvojena od mlađe djece tijekom odmora, ručka, odmora za toalet itd.?
21. Jesu li akti nasilja ili kriminala u školi dokumentirani? Vodi li se statistika?
22. Može li roditelj ili skrbnik pregledati statistiku?
23. Koje su se vrste nasilja ili kriminala dogodile u školi tijekom posljednje tri godine?
24. Održavaju li se redoviti sastanci nastavnika i administratora na kojima se raspravlja o sigurnosnim pitanjima? Jesu li učitelji službeno obaviješteni kada se u njihov razred uvede dijete s poviješću ozbiljnog nedoličnog ponašanja?
25. Koliki je omjer učenika i nastavnika u razredu? Za vrijeme odmora? Za vrijeme obroka?
26. Nadziru li se i kako učenici tijekom posjeta zahodu?
27. Hoće li roditelj ili skrbnik biti obaviješten o lošem ponašanju nastavnika koje bi moglo utjecati na sigurnost ili dobrobit djeteta?
28. Ima li sigurnosnog osoblja u objektu koje je uvijek na raspolaganju?
29. Ima li sigurnosno osoblje pisane politike i smjernice?
30. Provodi li se posebna istraga nad zaštitarima i što ona obuhvaća?
31. Postoji li ikakva kontrola nad tim tko može ući u školsko područje?
32. Ako je u učionici hitan slučaj, kako učitelj može pozvati pomoć?
33. Ako je hitan slučaj na igralištu, kako učitelj pozvati pomoć?

34. Koje su politike i postupci koji pokrivaju hitne slučajeve (požar, građanski nemiri, potres, nasilni uljez, itd.)?
35. Koliko često se izvode vježbe za hitne slučajeve?
36. Koji se postupci provode kada je dijete ozlijeđeno?
37. U koju bolnicu bi dijete bilo prevezeno u slučaju teške ozljede?
38. Može li se odrediti druga bolnica? Može li škola kontaktirati obiteljskog liječnika?
39. Koja policijska stanica odgovara školi?
40. Tko je školska veza s policijom?

Na svako od ovih pitanja škola bi trebala imati spreman odgovor. Sam postupak postavljanja ovih pitanja, koji se može napraviti u pisanom obliku, identificirat će ona područja koja službenici škole nisu razmotrili ili kojima se nisu temeljito pozabavili (33).

3.3.Sedam pitanja sigurnosti

Svaka struka ima popis ključnih pitanja koja se prva postavljaju; u kriminalistici i forenzici nazivaju se *9 zlatnih pitanja kriminalistike* (18), i predstavljaju pitanja na koja se treba potpuno i točno odgovoriti da bi se kazneno djelo smatralo rasvijetljenim u kriminalističkom smislu. Ta pitanja su: što se dogodilo, kada i gdje se dogodilo, tko je počinitelj, s kim je djelo počinjeno i zašto je počinjeno. Zatim, slijede pitanja koga je počinitelj ozlijedio te s čim i kako je počinjen krvni delikt. U novinarstvu, zlatno pravilo za pisanje vijesti glasi 5W+H (19), a označava niz od šest pitanja, čijim će odgovorima vijest biti izrečena: Who/Tko, Where/Gdje, When/Kada, What/Što, Why/Zašto i How/Kako.

Sigurnosna kultur broji sedam pitanja (3):

1. Tko? – Tko su ljudi oko vas? Kakve su njihove navike, kakvi su kada se naljute?
2. Što? – Što je ono što svakodnevno radite? Jer ono što svakodnevno radite daje pregršt informacija o vama. U to ubrajamo: posao, obiteljske navike, životne navike, hobije
3. Kada? – Kada će grabežljivac napasti?
4. Gdje? – Lokacija na kojoj vas potencijalni grabežljivci mogu napasti
5. Kako? – Kako izgleda vaše susjedstvo?
6. Čime? – Čime će grabežljiva napasti? Uključuje sva oružja ili oruđa koja može upotrijebiti prilikom napada
7. Zašto? – Zašto vas napadač želi napasti?

4. Sigurnost na putovanju

Svaka aktivnost ili jednostavno izlazak izvan doma osobe može se nazvati putovanjem. Makar se radilo samo o izlasku do dućana, ili izlasku u šetnju sa psom iza zgrade, osoba napušta sigurnosne norme svojega doma i stupa u novi sigurnosni okvir, onaj vanjskoga svijeta (3).

Obzirom na različite ljude i njihove životne priče, neki od njih će izaći iz sigurnosti vlastitoga doma kako bi obavili određene obveze, neki će izaći kako bi se oraspoložili ili se susreli sa drugom osobom, dok drugi izlaze radi potpuno suprotnih namjera – kako bi mogli u djelo provesti svoje, po drugu osobu, loše nakane. Radi druge skupine ljudi, korisno je pridržavati se uputa koje ne garantiraju stopostotnu sigurnost, ali zasigurno će napadaču smanjiti dostupnost osobe (plijena).

Jer, ne treba se bojati svijeta oko sebe ukoliko su poduzete sve mjere za osobnu sigurnost!

S druge strane, putovanje je jednodnevno ili višednevno iskustvo koje uključuje četiri faze: pripremu za put, putovanje, boravak na odredištu i povratak kući. Kako bi sve četiri faze putovanja protekle u redu, važno je u svaku uključiti osobnu sigurnost (3).

Prvoj fazi, pripremi putovanja, potrebno je pristupiti mislju da što je priprema detaljnija, manja je mogućnost dešavanja nepredvidivih situacija. Ta faza pripreme sastoji se od četiri podfaze a to su: administrativna priprema, zdravstvena priprema, tehnička priprema i priprema ovisno o prijevoznom sredstvu (cestovni, željeznički, morski ili zračni promet). Druga faza, faza putovanja, označava aktivno sudjelovanje u prometu (hodanje ili vožnja prijevoznoga sredstva), ili pasivno (osoba je u svojstvu putnika ili suputnika). Boravak na odredištu je treća faza i iziskuje poseban oprez jer osoba nije na poznatom mjestu (3). Također, potrebno je pojačati oprez ako osoba putuje sama:

1. Plan puta, osim osobe koja putuje trebala bi znati i osoba od povjerenja u njezinoj zemlji/kod kuće. Ta bi osoba u svakom trenutku trebala znati gdje se osoba na putu nalazi
2. Potrebno je imati brojeve za hitne slučajeve spremljene u mobitel, posebno ako se osoba nalazi u stranoj zemlji

3. Potrebno je naučiti fraze za hitne slučajeve i osnovne fraze na jeziku zemlje u kojoj se osoba nalazi
4. Na mobilnom uređaju uvijek je potrebno imati uključenu lokaciju. Lokaciju je potrebno podijeliti s bliskim osobama kod kuće
5. Osoba nikada ne bi smjela ići sama istraživati po noći
6. Potrebno se obući prikladno, kako nalaže kultura zemlje u kojoj se osoba u tom trenutku nalazi
7. Osoba ne bi smjela ostavljati dojam da ne zna gdje se nalazi – ako se za snalaženje koristi aplikacija Google Maps, ne bi se smjela koristiti na način koji je naočigled svima
8. Osoba bi sa sobom uvijek trebala nositi zaštitni lokot i ključ – navedeno može zatrebati za zaključavanje osobnih stvari, ali i za dodatnu sigurnosnu zaštitu vrata tijekom noći
9. Osoba nikada ne bi smjela otkrivati osobama koje je tek upoznala na putovanju da putuje sama (20).

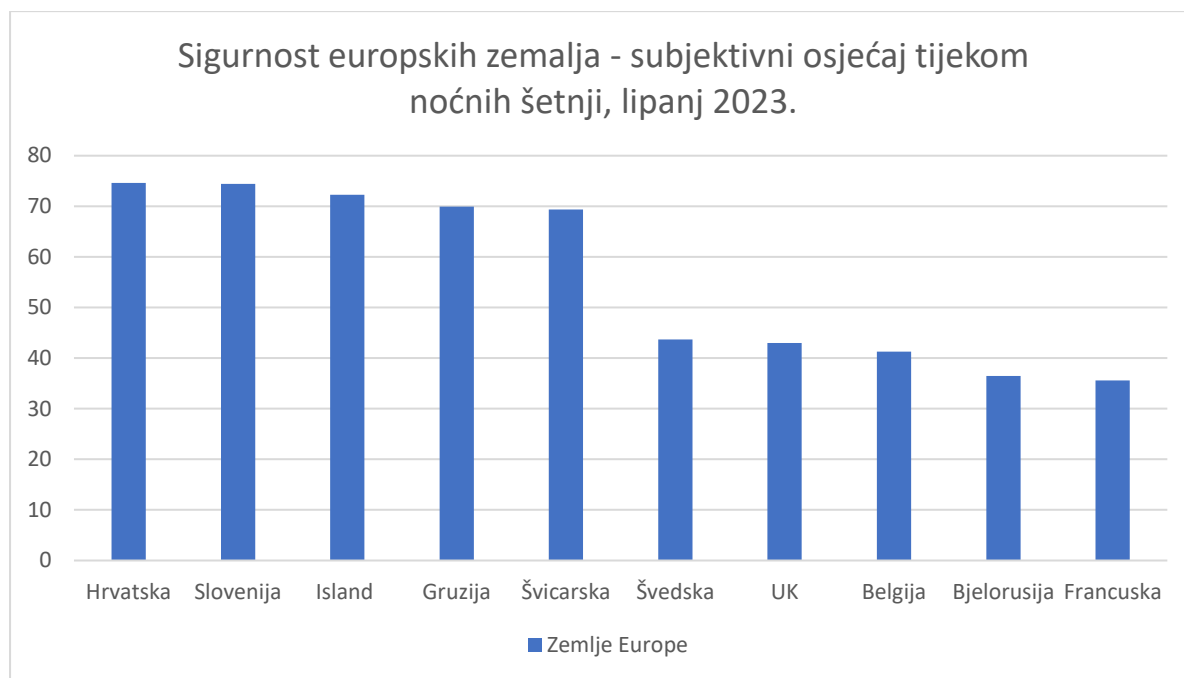
Faza povratka kući posljednja je faza. Prije svega, sve što je vrijedilo za odlazak, važi i za povratak. Uz to, važno je voziti smireno, sa što manje izraženog nestrpljenja. Prilikom dolaska na „cilj“ – doma, potrebno je dobro pogledati postoje li tragovi provale ili bilo što sumnjivo što bi upućivalo na posjet neželjenog neznanca (3).

4.1.Subjektivni osjećaj sigurnosti stanovnika i turističke populacije – primjer Republika Hrvatska

Svakodnevno se provode istraživanja kojima je glavni cilj ispitati subjektivni osjećaj sigurnosti stanovnika zemalja svijeta. Istraživanje jedne od najvećih internetskih baza podataka Numbeo provedeno početkom lipnja 2023. godine smjestilo je Republiku Hrvatsku na prvo mjesto najsigurnijih zemalja Europe kada je u pitanju subjektivni osjećaj sigurnosti tijekom noćnih šetnji (34). U istraživanje su uključeni podaci glasača prikupljeni u periodu od posljednjih pet godina, koji su kroz različite parametre odgovarali koliko se osjećaju sigurnima dok hodaju noću po ulicama europskih zemalja (21).

Hrvatska je tada zauzela prvo mjesto osvojivši 74.63 boda od mogućih 100 bodova. Na drugom je mjestu Slovenija (74.40), na trećem Island (72.26), četvrto mjesto pripalo je Gruziji (69.92), a top pet zatvara Švicarska (69.35) (22).

Jedan od dokaza koji potvrđuje da osjećaj sigurnosti pojedinca ne ovisi uvijek o ekonomskom statusu i stabilnom socijalnom i političkom ozračju, zasigurno je Francuska, koja je zauzela posljednje mjesto prikupivši tek 35.59 bodova. Predzadnja je Bjelorusija (36.44), slijede Belgija (41.25), Ujedinjeno Kraljevstvo (43.00), i Švedska (43.69) (22) (Grafikon 1.).



Grafikon 1.: Sigurnost europskih zemalja – subjektivni osjećaj tijekom noćnih šetnji, lipanj 2023.

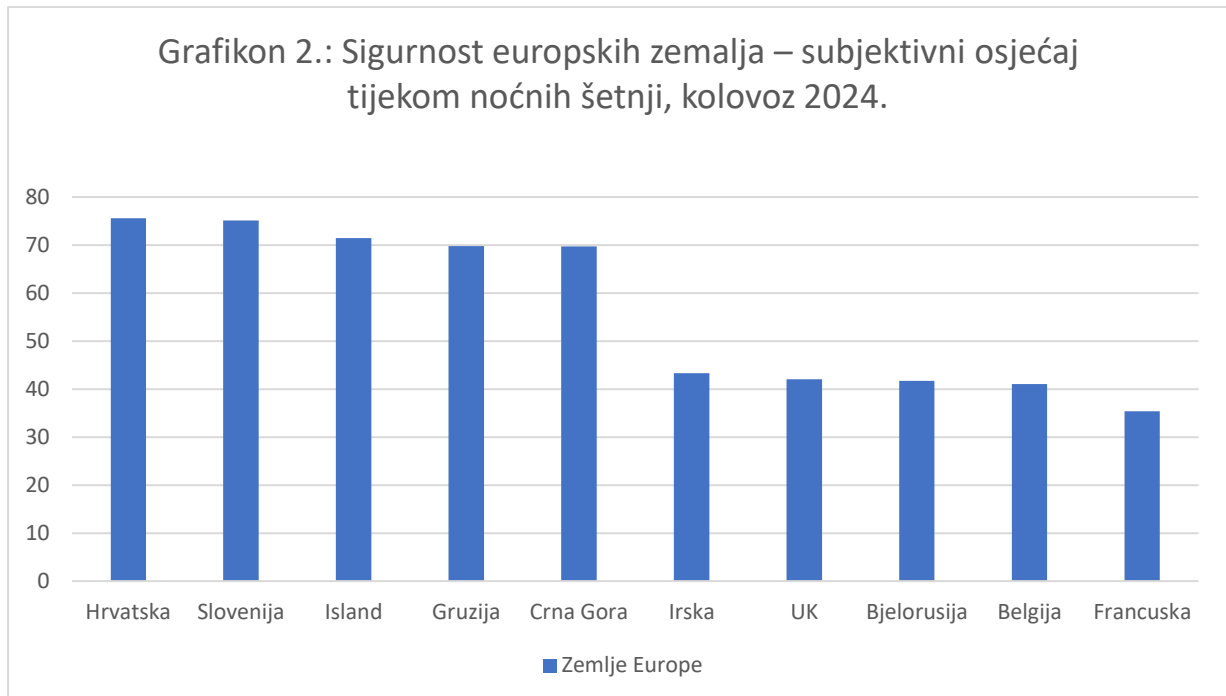
Izvor: izradila autorica prema (34)

Prema najnovijim dostupnim podacima na internetskoj bazi podataka Numbeo, na datum 30. kolovoza 2024. godine, Hrvatska je zadržala prvo mjesto kada je subjektivni osjećaj sigurnosti tijekom noćnih šetnji u pitanju (35).

Hrvatska je ostvarila 75.56 od ukupnih 100 bodova, odnosno, 0.93 boda više u odnosu na lipanj 2023. Slijede je Slovenija (75.09), Island (71.43), Gruzija (69.80), a na petom mjestu nalazi se Crna Gora (69.74). Švicarska je ispala iz top pet najsigurnijih, nalazi se na devetom mjestu s osvojenih 67.39 bodova, iza Estonije (69.68), Danske (68.97) i Češke (68.81) (34).

Pet posljednjih mjesta, odnosno pet najnesigurnijih zemalja prema subjektivnom mišljenju Europljana zauzele su: Irska (43.33), Ujedinjeno Kraljevstvo (42.02), Bjelorusija (41.71), Belgija (41.02), a najslabije plasirana i dalje je Francuska s 35.35 bodova. Za razliku od lipnja

2023. Belgija i Bjelorusija su zamijenile mjesta – Belgija se trenutno nalazi na pretposljednem kao druga najnesigurnija zemlja u Europi. Također, Francuska je za 0.24 boda pogoršala svoju poziciju (34) (Grafikon 2.).



Grafikon 2.: Sigurnost europskih zemalja – subjektivni osjećaj tijekom noćnih šetnji, kolovoz 2024.

Izvor: izradila autorica prema (34)

4.2. Sigurnost destinacije i turistička posjećenost

Koliko je važan subjektivni osjećaj sigurnosti, dokazuju i istraživanja provedena među turističkom populacijom prema kojima se Hrvatska percipira kao sigurna destinacija na turističkom tržištu. Na osnovu toga, Hrvatska nastavlja s ulaganjima u razvoj i jačanje sigurnosti u svim turističkim destinacijama na hrvatskom području.

„Također, nastavlja i s aktivnostima vezanim uz sigurnost boravka i njenu promociju kao sigurne destinacije, no potrebno je unaprjeđenje sigurnosnih sustava na svim razinama (na nacionalnoj i destinacijskoj razini, ali i na razini gospodarskih subjekata), koji uključuju i uspostavu sustava upravljanja kriznim situacijama u cilju jačanja spremnosti na sve oblike sigurnosnih izazova“ (23).

Prema strategiji razvoja održivog turizma do 2030. godine, naglasak se stavlja na: „poticanje unaprjeđenja sigurnosnih sustava na razini gospodarskih subjekata, destinacija ali i na nacionalnoj razini (krizno upravljanje, sigurnosni protokoli). Osim navedenoga, sigurnost pojedinca biti će pojačana i kroz osiguravanje dodatnih timova medicinske pomoći, kroz osnivanje turističkih ambulanti, osiguranje boravaka stranih policajaca tijekom sezone, poticanje efikasnijeg financiranja civilne zaštite i gorske službe spašavanja“ (23). Sve ovo, trebalo bi dovesti do otpornog turizma koji uključuje jačanje mehanizama za osiguravanje sigurnosti.

Dio vezan uz sigurnost posebno je značajan jer je cilj Hrvatske ostati najbolja u Europskoj uniji. Trendovi u turizmu naglašavaju osjećaj sigurnosti kao jedan od osnovnih preduvjeta izbora destinacije za odmor, čime je na cijeni sigurnost kao mentalna i fizička dobrobit. Također, navodi se još i strah suvremenih potrošača od gubitka privatnosti, te mogućnost korištenja proizvoda za ublažavanje stresa i anksioznosti, što također spada u domenu sigurnosti (23).

U razdoblju od 2015. do 2019. Hrvatska turistička zajednica provela je program naziva Brand tracking² koje je pokazalo da su istaknute asocijacije na Hrvatsku netaknuta priroda, raznovrsne aktivnosti, sigurnost destinacije, dostupnost i pristupačnost za obitelji (36).

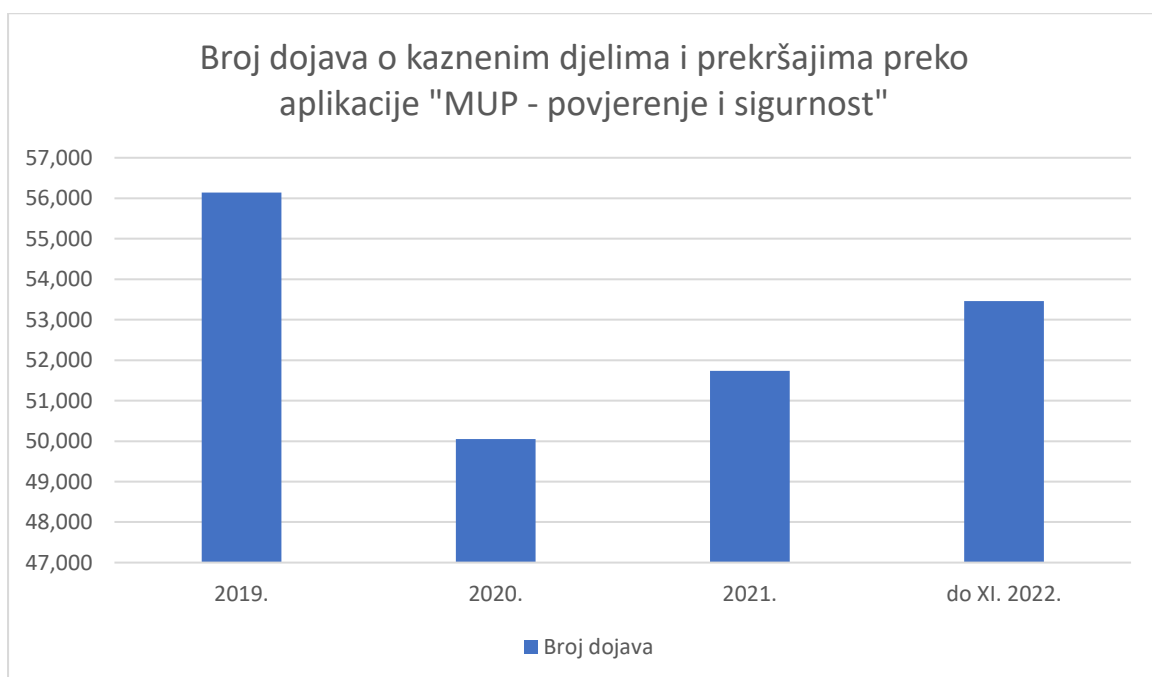
Prema Strategiji razvoja održivog turizma do 2030. godine: „SWOT analiza nastala na temelju analize obilježja turističke ponude Hrvatske, resursa s kojima Hrvatska raspolaže, trendova na turističkom tržištu kao i na temelju rezultata niza primarnih istraživanja, provedenih dubinskih intervjua te održanih radionica, kao jednu od snaga navodi upravo sigurnost“ (23).

5. Mobilne aplikacije u službi osobne sigurnosti – mobilna aplikacija „MUP – sigurnost i povjerenje“

² Brand tracking istraživanje posebno je fokusirano i na ispitivanje pomaka u domeni vezivanja stavova o Hrvatskoj uz ciljne asocijacije (pozicija na željenom setu image elemenata) ustanovljene krovnim komunikacijskim konceptom Hrvatska, puna života (Croatia, Full of Life).

Mobilna aplikacija Ministarstva unutarnjih poslova naziva „MUP – Sigurnost i povjerenje“, prva je aplikacija za hrvatsko tržište kojom građani, putem pametnih mobilnih telefona, mogu prijaviti kaznena djela, prekršaje i druge događaje iz djelokruga hrvatske policije (24).

„Aplikacija je dostupna od 2015. godine, a svakodnevno se putem nje zaprima više desetaka dojava, čiji broj raste iz godine u godinu. Prema dostupnim podacima za 2019. godinu putem aplikacije podnijete su 56.142 dojave, u 2020. godini 50.050 dojava, u 2021. godini 51.740 dojave, a do sredine studenoga u 2022. godini građani su putem aplikacije podnijeli 53.463 dojave“ (25) (Grafikon 3.).



Grafikon 3.: Broj dojava o kaznenim djelima i prekršajima preko aplikacije "MUP - povjerenje i sigurnost"

Izvor: izradila autorica prema (25)

Način slanja dojava je vrlo jednostavan: aplikaciju je potrebno preuzeti na pametni mobilni telefon, te fotografirati ili snimiti video (prilikom čega je poželjno imati uključene geografske koordinate kako bi se osoba kojoj je potrebna pomoć lakše pronašla). Zatim se dodaje opis događaja (ukoliko osoba želi), i pritiskom na opciju „pošalji“ prijava se šalje centralnom portalu MUP-a. Nakon slanja, tijekom prijave može se nastaviti pratiti i anonimno komunicirati sa policijskim službenicima koji su zaprimili poruku, kako bi se dobili odgovori na moguća dodatna pitanja. Bitno je naglasiti da je sama prijava anonimna, što omogućuje brzu reakciju i

dojavu onda kada građani iz sigurnosnih razloga ne mogu uputiti poziv. Svaka dojava zaprimljena na ovaj način prolazi kroz procjenu policijskih službenika operativno-komunikacijskih centara pri policijskim upravama koji odmah procjenjuju je li potrebno žurno postupanje te je šalju u rad nadležnoj službi, ili je pak odbijaju kao nevažnu (24).

6. Samoobrana

6.1. Definiranje samoobrane

Samoobrana je pravo svakog pojedinca na obranu i osiguranje vlastite sigurnosti, odnosno, samoobrana nije traženje borbe, nego pružanje efikasne obrane. Također, ona je aktivno nenasilje (26).

Samoobrana ne označava samo fizičku sposobnost obrane u slučaju napada – jedan od najbitnijih elemenata samoobrane je svjesnost. Osoba koja se želi obraniti trebala bi biti sposobna detektirati problem prije negoli poduzme fizičke radnje. Samoobrana uključuje sposobnosti evaluacije, procjene situacije, kao i odabira određenih radnji kojima će se povećati osobna sigurnost (31).

Tijekom svakodnevnih situacija, koje se nekada gledaju samo u filmovima, važno je spoznati da se iste ili slične situacije mogu dogoditi svakome. Onaj „loši“, nije uvijek samo na drugoj strani realnosti, na ekranu, već može biti i na drugoj strani ulice dok šetamo prema dućanu ili čekamo prijevoz na autobusnoj stanici. U takvim situacijama važno je uvijek ostati „budan“, promatrati i oslušivati situaciju okolo sebe, a upravo tomu nas uči umijeće samoobrane – umijeće koje objedinjuje znanja iz kineziologije, medicine, psihologije, prava, kriminalistike, kriminologije, društvenih odnosa, sigurnosti i zaštite, ali i drugih područja (26).

Samoobrana je i reaktivna aktivnost usmjerena na akcije nasilja u fazi borbe. Kao što Treći Newtonov zakon, zakon akcije i reakcije objašnjava: „ako jedno tijelo djeluje silom na drugo, tada i to drugo tijelo djeluje silom na ono prvo. Te dvije sile jednakog su iznosa, na istome su pravcu ali su suprotne orijentacije. Sile su međudjelovanje dvaju tijela, i zato se uvijek javljaju u paru; jednu od njih, najčešće proizvoljno, nazivamo akcijom, a drugu reakcijom“ (27). Sukladno tomu, samoobrana nije čin nasilja, nego odgovor na nasilje, te je legitimno i legalno

pravo jer niti jedna osoba nije dužna trpjeti povredu svojih pravnih dobara, niti se očekuje njezin bijeg. Osoba koja se brani ne štiti samo svoja individualna pravna dobra nego i pravni poredak u cjelini (26). Iz tih razloga, poznavanje samoobrane nije samo subjekt nečije želje i/ili htijenja, već i društveno odgovorno ponašanje i znanje na čijem bi usvajanju trebala poraditi svaka osoba.

6.2.Važnost i svrha samoobrane

Prema definiciji, svrha samoobrane je (26):

1. izbjeći napad – ispravno izmicanje od udarca ili hvata napadača, osnova je samoobrane i izvodi se bez izlaska iz dosega protuudarca. Izmicanje je bitno jer služi za izbjegavanje napadačeva udarca te za pokretanje protunapada. Eskiviranje označava pomicanje tijela u stranu čime se štite vitalne zone tijela, na primjer, glava. Također, udružuje se sa sagibanjem (u koljenima) (28).
2. preusmjeriti ili zaustaviti napad
3. nakon uspješne obrane izvesti protunapad
4. otkloniti svaku prijetnju
5. ostvariti stanje nenasilja i osobne sigurnosti.

Ukoliko osoba uspije izbjeći prvi napad, treba biti svjesna da opasnost najvjerojatnije još nije prošla, i shodno tomu, biti u stanju pripravnosti za drugi napad. Grabežljivci napadaju da bi postigli cilj, pa ukoliko su već krenuli napasti vrlo je vjerojatno da će ostvarenje cilja tražiti i drugim napadom.

6.1.Treninzi samoobrane

Svrha treninga samoobrane je proširiti mogućnosti ljudi, ali se često shvaća kao fizički i ograničavajući odgovor na nasilje. Osnažujući pristup obuci za samoobranu doprinosi pokretu protiv nasilja na više načina. Kada su u pitanju žene, djevojke i djevojčice, treninzi samoobrane jačaju njihovu sigurnost, ali i njihov potencijal da postanu moćni i učinkoviti pokretači društvenih promjena, pružajući informirano i utjelovljeno razumijevanje nasilja i nudeći sveobuhvatne opcije za prepoznavanje, sprječavanje i prekidanje nasilja Još je 1970. naglašena važnost učenja samoobrane za žene i djevojke čime će pojačati vlastitu sigurnost. Tada se

smatralo da je obuka samoobrane sastavni dio zaustavljanja silovanja i okončanja društvene moći muškaraca nad ženama (34).

Danas, fotografije silovanja čest su prizor na televiziji i na filmu, priče o silovanjima postaju naslovnice vijesti, a Federalni istražni ured (2010.) procjenjuje da se prisilno silovanje događa svakih 6 minuta. Tečajevi samoobrane za žene uvažava realnost silovanja smatrajući ga društvenim problemom, a ne individualnom nesrećom ili odgovornošću (34).

Obzirom na navedeno, ali i brojne druge razloge zašto je važno u svakom trenutku znati reagirati na sigurnosnu prijetnju, tečajevi samoobrane za žene, ali i za muškarce jedan su od načina kako se zaštititi u trenucima kada je to najpotrebnije.

6.2. Tehnike samoobrane

Pod tjelesne i psihološke tehnike samoobrane spadaju borilačke vještine, tehnike za različite scenarije napada, obuka i priprema za učinkovitu samoobranu, psihološko razvijanje samopouzdanja i asertivnosti, verbalna deeskalacija, psihološka otpornost i upravljanje stresom.

Practiciranje samoobrane može se smatrati kao pripremanje za odlazak na putovanje. Prije odlaska od kuće, proučavaju se karte puta da bi se lakše stiglo na odredište, a uz to, proučavaju se i alternativne rute za slučaj nepredviđenih okolnosti. Pažljivim i konzistentnim proučavanjem tehnika samoobrane, upravo one, u iznimnim situacijama mogu postati alternativa sretnom dolasku na cilj (31).

Samoobrana je drugačija danas nego što je bila u prošlom stoljeću. Danas se situacije koje mogu dovesti do verbalnog i/ili fizičkog obračuna mogu dogoditi bilo gdje: u kafićima, noćnim klubovima, na kućnim druženjima ili čak na cesti kada vozači mogu biti dovoljno frustrirani da napuste svoja vozila i započnu obračun. U prošlosti, ovakve bi situacije najčešće završavale prepucavanjima, dok se danas ne zna tko ima oružje pokraj sebe i koliko ga je brzo spreman upotrijebiti. Čak i ako se oružje neće upotrijebiti, tučnjave mogu biti jako opasne – osoba koja drugu osobu udarcima sruši na pod, postoji mogućnost da će ju nastaviti udarati bez obzira na razlog ili već nanese ozljede (31). Iz navedenih razloga, a ponajprije jer nije moguće znati

hoće li i kada doći do sukoba, odnosno, tko se nalazi s druge strane i na što je sve spreman, važno je poznavati tehnike samoobrane.

Samoobrana 21. stoljeća uključuje psihičku i fizičku mogućnost obrane od napada. Preporučuje se kombinirati tehnike različitih disciplina, udaranje rukama i nogama te bacanje i hvatanje protivnika. Stvaranje cijeloga repertoara tehnika za upotrebu u svakoj situaciji, daje najbolje šanse za obranu (31).

U nastavku se nalazi 10 strategija i tehnika samoobrane koje u različitim situacijama mogu poslužiti i ženama i muškarcima (13).

1. Potrebno je vjerovati svojim instinktima. Mnoge žene upisuju tečaj samoobrane nakon što su bile napadnute. Kada prepričavaju događaj, jedna rečenica im je često zajednička: „Imala sam loš predosjećaj, ali sam si rekla da ne budem paranoična“. Instinkt je najbolji detektor opasnosti, ne treba ga ignorirati.
2. Potrebno je vježbati kako ne biti laka meta. Osoba drugima ne bi smjela djelovati lakom metom. Ishod bitke je često određen prije prvog udarca. Ako postoji mogućnost za bijeg iz situacije, potrebno je samo otići.
3. Potrebno se drugima predstaviti sa samopouzdanjem i biti svjestan poruke koju tijelo šalje drugima. Kao i u životinjskom svijetu, i ljudski grabežljivci ciljaju na one koje smatraju najslabijima ili najranjivijima. Napadači traže osobe koje izgledaju uplašeno, zbunjeno ili rastreseno. Napadači ne žele za žrtvu osobu koja će im se oduprijeti.
4. Potrebno je postaviti čvrste verbalne granice. Dobre verbalne vještine učinkovit su alat za samoobranu koji se može upotrebljavati češće i uspješnije od bilo koje fizičke tehnike. Kada predator ulazi u razgovor, on zapravo vodi intervju – procjenjuje je li osoba dobra žrtva. Iskusni napadači uvježbani su u tome da svojim riječima zalede osobu od straha i na taj način smanje mogućnost obrane. Iako agresivan verbalni sukob može biti zastrašujući, treba biti dovoljno jak da bi napadač uvidio da je odabrao pogrešnu žrtvu i na kraju odustao od nauma.
5. Potrebno je zadržati konfrontacijski stav. U situaciji samoobrane, jedno od tajnih oružja je element iznenađenja. Većina grabežljivaca uvjereni su da se žrtva neće braniti – tu je zabludu dobro iskoristiti. Potrebno je zauzeti samouvjeren, opušten stav u kojem su kukovi i ramena naprijed, ruke savijene, a šake podignute i otvorene.

6. Potrebno je držati sigurnu udaljenost. Kada napadač uđe u osobni prostor, potrebno je pokušati zadržati jednu do jednu i pol duljinu ruke – razmak od agresora. Ako se ne povuče, potrebno je pokušati verbalno uspostaviti granicu. Ako se niti tada ne povuče, vrijeme je za fizički obračun.
7. Potrebno je koristiti element iznenađenja. Većina predatora pretpostavlja da se njihova žrtva ne može braniti – tada bi trebalo koristiti element iznenađenja. Ako je osoba uključena u razgovor, potrebno je upotrijebiti verbalne vještine. Ako napadne s leđa, odmah je potrebno odgovoriti. U svakom slučaju, borba napadača može iznenaditi i povećati šanse žrtvi da zada prvi udarac.
8. Neka tehnike budu jednostavne. Jedan od glavnih učinaka oslobađanja adrenalina je gubitak fine motorike. To znači da jednostavne geste poput micanja prstima ili izvlačenja ruku iz džepova mogu postati puno izazovnije, time se i vjerojatnost izvođenja 'lijepih' udaraca smanjuje. Bez obzira na borilačku vještinu, neke su tehnike osnovne:
 - a) Udar peta-dlan – udaranje otvorenom šakom smanjuje mogućnost ozljede ruke i omogućuje lakši napad dok se istodobno mogu postavljati verbalne granice. Zatim, ako napadač uđe u osobni prostor, dobiva pravo u lice.
 - b) Udar u oko – udar u oko može se koristiti u stojećem ili u ležećem položaju. Često će jednostavno guranje prstiju prema očima napadača izazvati njegov trzaj. Čak i ako do udara ne dođe, otvara se prostor za zadavanje razornijeg udarca.
 - c) Udarac koljenom – ova tehnika se preporučuje za bilo koju vrstu stojećeg udarca jer je jednostavna za korištenje i može se izvoditi dok osoba stoji u centru ili je blizu tla – što je ključno ako za reakciju pod adrenalinom. Koljeno u prepone može odmah prekinuti borbu.
9. Potrebno je ne paničariti ako je osoba oborena. Unatoč svemu, ipak su česte situacije kada osoba završi na podu. Udarac peta-dlan i udarac u oko dobro funkcioniraju na tlu. Tijekom borbe s napadačem, vjerojatno je da on neće zaštititi svoje prepone – kada je osoba dovoljno blizu, najbolje je udariti.
10. Potrebno je tijekom bitke napadača konstantno držati na oku. Bitka nije gotova dok prijetnja više ne postoji. Zato je potrebno biti 110 posto predan borbi. Ako osoba u samoobrani udari pa stane, uzme pauzu, može izgubiti svu stečenu prednost (13).

6.3.Pravna regulativa samoobrane

Povelja UN-a i opće međunarodno pravo jedino samoobranu priznaju kao iznimku od zabrane uporabe sile, odnosno, samoobrana je jedina dopuštena jednostrana uporaba sile.

Članak 51. Povelje UN-a govori (39), govori o samoobrani i pravu na istu, te ga većina autora tumači na način da je samoobrana dopuštena jedino ukoliko se radi o oružanom napadu.

S druge strane, članak 51. Povelje sadrži riječ prirodno (odnosi se na pravo na samoobranu), za koju nekolicina autora smatra da sadržava dio običajnoga prava na samoobranu, koje, uz oružani napad, uključuje i zaštitu državljana određene države (29).

U Kaznenom zakonu Republike Hrvatske definirani su pojmovi Nužne obrane (obuhvaća i nužnu pomoć drugima), koja se podrazumijeva kao samoobrana, i pojam Krajnje nužde.

Prema članku 21. Kaznenog zakona (Narodne Novine – NN na snazi od 01. siječnja 2023. do 12. listopada 2023.): „nužna obrana je ona obrana koja je prijeko potrebna da se od sebe ili drugoga odbije istodobni ili izravno predstojeći protupravni napad. Za nužnu obranu vrijedi da je isključena protupravnost djela počinjenog u nužnoj obrani. Također, počinitelj koji prekorači granice nužne obrane može se blaže kazniti. Uz to, nije kriv onaj koji prekorači granice nužne obrane zbog ispričive jake prepasti prouzročene napadom“ (30).

Članak 22. Kaznenog zakona (Narodne Novine – NN na snazi od 01. siječnja 2023. do 12. listopada 2023.) definira pojam krajnje nužde: „(1) Isključena je protupravnost djela počinjenog radi toga da se od sebe ili drugoga otkloni istodobna opasnost koja se na drugi način nije mogla otkloniti ako je učinjeno zlo manje od onoga koje je prijeto. (2) Nije kriv onaj tko počini protupravnu radnju da bi od sebe ili drugoga otklonio istodobnu neiskrivljenu opasnost koja se na drugi način nije mogla otkloniti ako zlo koje je počinjeno nije bilo nerazmjerno teže od zla koje je prijeto i ako nije bio dužan izložiti se opasnosti. Ako je takva osoba bila dužna izložiti se opasnosti, može se blaže kazniti. (3) Ako je počinitelj bio u otklonjivoj zabludi o okolnostima iz stavka 2. ovoga članka koje isključuju krivnju, kaznit će se prema pravilima o nehaju kad zakon za počinjeno djelo propisuje kažnjavanje za nehaj“ (26).

6.4. Etički aspekti samoobrane

Muškarac imena Bernard Goetz je uoči Božića 1984. ušao u podzemnu željeznicu u New Yorku. Uskoro su ga okružila četvorica mladića od njega tražeći pet dolara. Goetz je opravdano smatrao da ga žele opljačkati, pa je, izvadiвши pištolj uz riječi „Imam pet dolara za svakoga od

vas“, zapucao po njima i ustrijelio svu četvoricu. Trojica su se oporavila, no, četvrti, Darrell Cabey zadobio je trajna oštećenja mozga i ostao paraliziran od struka naniže. Goetz je nakon incidenta osuđen za ilegalno posjedovanje oružja radi čega je proveo osam mjeseci u zatvoru, a ovaj je slučaj podijelio američku javnost i očekivano, s obzirom na tadašnju rastuću stopu kriminala u New Yorku, pokrenuo raspravu o pravu na samoobranu (37).

Goetzovo pravo na samoobranu je neosporno, no, nije jasno što to pravo podrazumijeva i koje su situacije u kojima ga može opravdano primijeniti. Zasigurno, pravo na samoobranu ima i ograničenja, odnosno, osoba ne može učiniti bilo što kako bi se obranila od neke prijetnje ili napada (37).

Objašnjenje spomenute situacije iz 1984. može se tumačiti na ovaj način: Goetz je mogao ostati bez pet dolara, a mladićima je nanesena šteta koja je daleko veća od pet dolara – jedan od njih imat će i znatno smanjenu kvalitetu života. No, s druge pak strane, Goetz je mogao i razmišljati da neće sve stati na pet dolara, da će možda biti opljačkan i da bi mladići njega mogli povrijediti. U slučaju da su ga mladići htjeli usmrtiti, njegova bi obrambena reakcija bila opravdana. Obzirom na to da situacija nije bila takva, njegova se radnja smatra pretjeranom, odnosno, Bernard Goetz je prekršio načelo proporcionalnosti. Navedeno načelo zahtijeva da: „šteta koju se nastoji spriječiti samoobranom nije manja od one koju bi obrambena radnja osobe uzrokovala. Načelo proporcionalnosti na taj način određuje koje su radnje u određenim okolnostima moralno dopustive. Također, ono što je moralno učiniti u samoobrani ovisi i o opcijama koje su u određenom trenutku na raspolaganju“ (37).

Prema *načelu nužnosti*: „u samoobrani nije dopustivo nanijeti više štete nego što je potrebno“ (37). Nastavno, postavlja se pitanje, je li se Goetz na drugi način mogao obraniti? Ako je odgovor potvrđan, a time bi se izbjegla upotreba vatrenog oružja, dobiva se još jedan razlog zašto bi se njegova reakcija mogla nazvati moralno nedopustivom (37).

Zakon samoobrane rijetko je kad izazvao toliko žar u akademskim krugovima, ali i u javnosti, kao što je to bilo sa slučajem Goetz. Suđenje za navedeni slučaj izazvalo je duboko ukorijenjene strahove od zakona koji nije povezan s načelima. Ti su strahovi proizveli standardnu javnu kritiku – da je kazneni zakon postao previše mekan i subjektivan (38).

7. Prezentacija i analiza rezultata istraživanja

7.1. Izvori podataka i metode

U svrhu istraživanja svijesti o osobnoj sigurnosti u suvremenom društvu i poznavanja samoobrane u Republici Hrvatskoj, korištena je metoda ankete. Navedena je anketa provedena putem online anketnog upitnika među građanima Republike Hrvatske. Anketni upitnici dijeljeni su u Facebook grupama u kojima se mogu pronaći različiti profili osoba, podijeljeni su i na službenim stranicama Studenskog zbora Sveučilišta u Splitu koje pregledavaju studenti splitskog sveučilišta. Također, anketni je upitnik objavljen u brojnim studentskim grupama za povezivanje. Anketu su sudionici ispunili anonimno. Ispitivane su osobe od 18 godina starosti pa nadalje, različitih spolova i različitih mjesta stanovanja. Odgovori su digitalno prikupljeni putem Google Forms obrasca.

Na anketni je upitnik odgovorilo 425 osoba u periodu od 7. do 22. lipnja 2024. godine, čime se taj period uzima kao period provođenja istraživanja.

Anketni se upitnik sastojao od 41 pitanja, od čega je prvih šest pitanja bilo općih i ticala su se ispitanikove dobi, spola, mjesta življenja, stručne spreme, vrste ili tipa obrazovanja i visine dohotka. Druga sekcija pitanja naziva *Osobna sigurnost u svakodnevnom životu* sastojala se od 22 pitanja koja su propitivala područje osobne sigurnosti. Treća sekcija sadržavala je šest pitanja koja ispituju *sigurnost na putovanju*. Posljednja, četvrta sekcija imala je sedam pitanja iz područja *sigurnosti stanovanja*.

Nakon općih pitanja, sekcije su rađene na temelju pretpostavke ugroženosti, odnosno, cilj je bio ispitati poznavanje područja koja su najuže vezana uz osobnu sigurnost i samoobranu, a čije nepoznavanje može bitno narušiti osobnu sigurnost.

Dio odgovora bilježen je Likertovom ljestvicom, odnosno, ljestvicom za mjerenje stavova, koja se sastojala od 10 ponuđenih tvrdnji označenih brojevima od 1 do 10, u kojoj broj jedan označava negativno, a broj 10 pozitivno. Uz Likertovu ljestvicu, korištena je i mogućnost izbora jednog odgovora, mogućnost izbora više odgovora, odgovor s „DA ili NE“, te mogućnost odgovora riječju ili rečenicom.

7.2. Istraživačka pitanja

Istraživačka pitanja su:

Sekcija Osobna sigurnost u svakodnevnom životu:

1. Smatrate li da je osobna sigurnost važna?
2. Koliko ste upoznati s konceptom osobne sigurnosti?
3. Koliko ste upoznati s konceptom sigurnosne svijesti?
4. Koliko ste upoznati s pojmom samoobrane?
5. Koliko često promišljate o osobnoj sigurnosti?
6. Smatrate li da je Vaše okruženje sigurno?
7. Koji su najčešći rizici na koje nailazite i koje percipirate u svakodnevici?
8. Zna li što je i čemu služi mobilna aplikacija "Amber Alert"?
9. Zna li što je i čemu služi mobilna aplikacija "MUP - povjerenje i sigurnost"?
10. Imate li aplikaciju MUP - povjerenje i sigurnost instaliranu na svom pametnom telefonu?
11. Izlazite li u noćne klubove, na (kućne) partyje i sl.?
12. Ako izlazite, koristite li neke od mjera osobne sigurnosti kako biste se zaštitili i koje su to?
13. Jeste li ikada trenirali neku borilačku vještinu?
14. Ako da, koju?
15. Koliko ste dugo trenirali ili trenirate tu borilačku vještinu? (ako ste trenirali više vještina, zbrojite godine iskustva u treningu)
16. Jeste li pohađali tečaj samoobrane?
17. Zna li što je to papreni sprej?
18. Nosite li u torbi papreni sprej?
19. Jeste li ikada, tijekom noćnog izlaska, svjedočili fizičkom obračunu?
20. Jeste li ikada, tijekom noćnog izlaska, svjedočili verbalnom obračunu koji je mogao završiti fizičkim obračunom?
21. Ako jeste, opišite kako ste reagirali
22. Za koje mjere smatrate da bi mogle poboljšati stanje sigurnosti u Vašoj lokalnoj zajednici (gradu, općini, naselju...)?

Sekcija Sigurnost na putovanju

23. Koliko često putujete van Hrvatske?
24. Kada ste na putu, koristite li hotelski sigurnosni sef u sobi?
25. Uz original osobnog dokumenta (osobna iskaznica, putovnica), nosite li i fotokopiju sa sobom kada putujete?

26. Prije samog odlaska na put, provjeravate li sigurnost zemlje koju namjeravate posjetiti (putem interneta, stranica Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH...)?
27. Jeste li ikada doživjeli neugodna iskustva tijekom putovanja u stranu zemlju?
28. Ako jeste, opišite o kojim se negativnim iskustvima radilo.

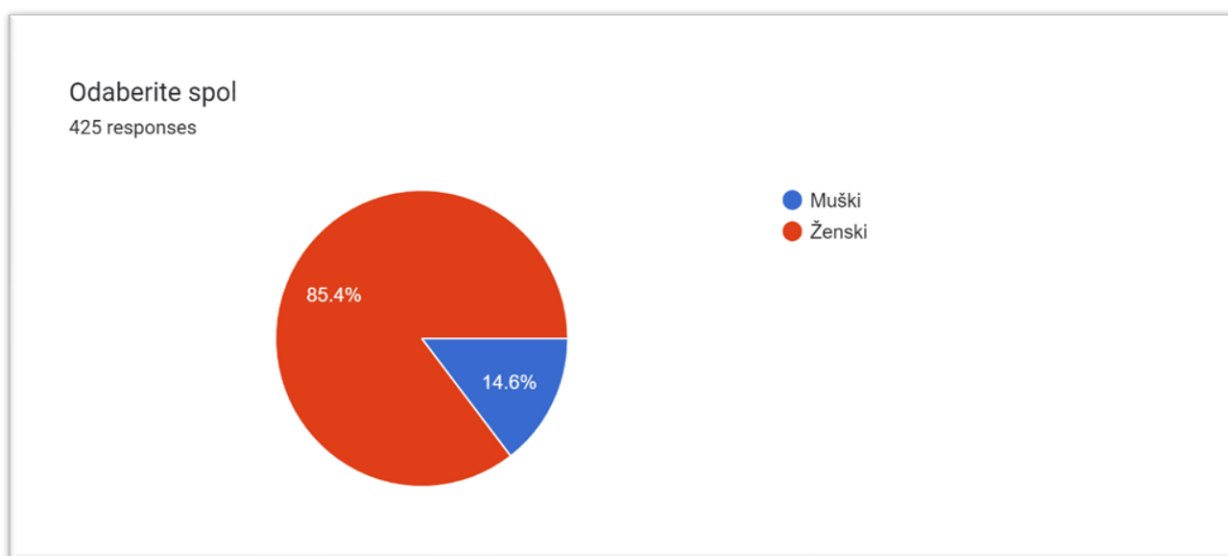
Sekcija *Sigurnost stanovanja*

29. Živate li sami?
30. Gdje živite?
31. Tip prozora
32. Tip vrata
33. Imate li postavljene sigurnosne kamere koje prate ulaz i bližu okolinu?
34. Imate li postavljen protuprovalni alarm?
35. Imate li postavljenu neku drugu metodu kojom osiguravate prostor oko životnog prostora? Ako da, navedite koju/koje.

7.3. Istraživački uzorak

Na anketni je upitnik odgovorilo 425 osoba, muškog ili ženskog spola, od 18 do neograničeno godina, različitog mjesta življenja, različitog stupnja i vrste obrazovanja, te različite visine mjesečnog dohotka. Ovi osobni podaci prikazani su u sljedećih šest grafikona.

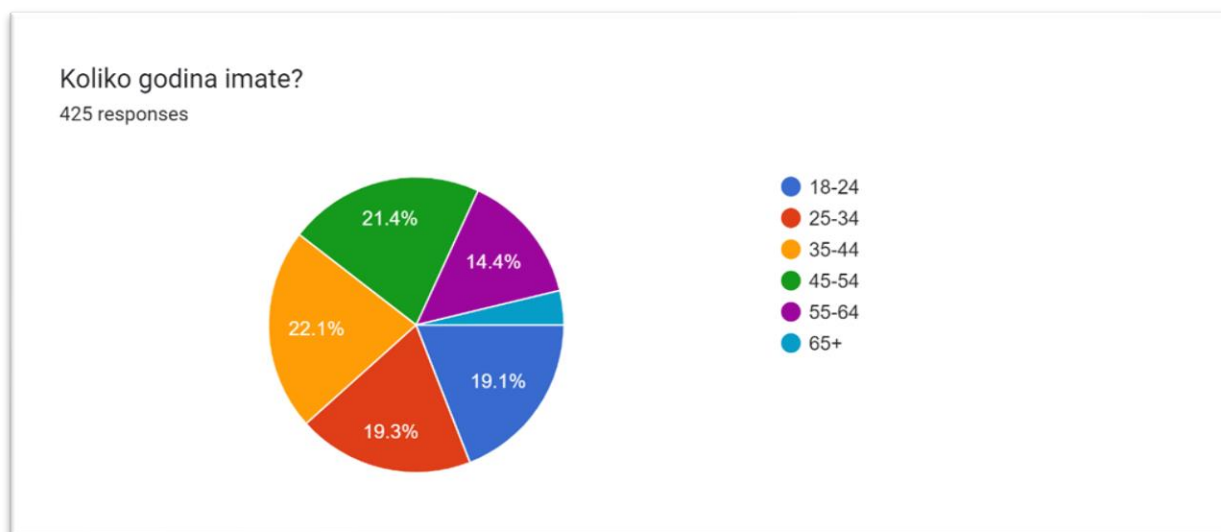
Od ukupno 425 ispitanih osoba, ispitanice su 363 osobe ženskog spola, odnosno 85.4%, i 62 osobe muškog spola, odnosno, 14.6% (Grafikon 4.).



Grafikon 4.: Spol ispitanika

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

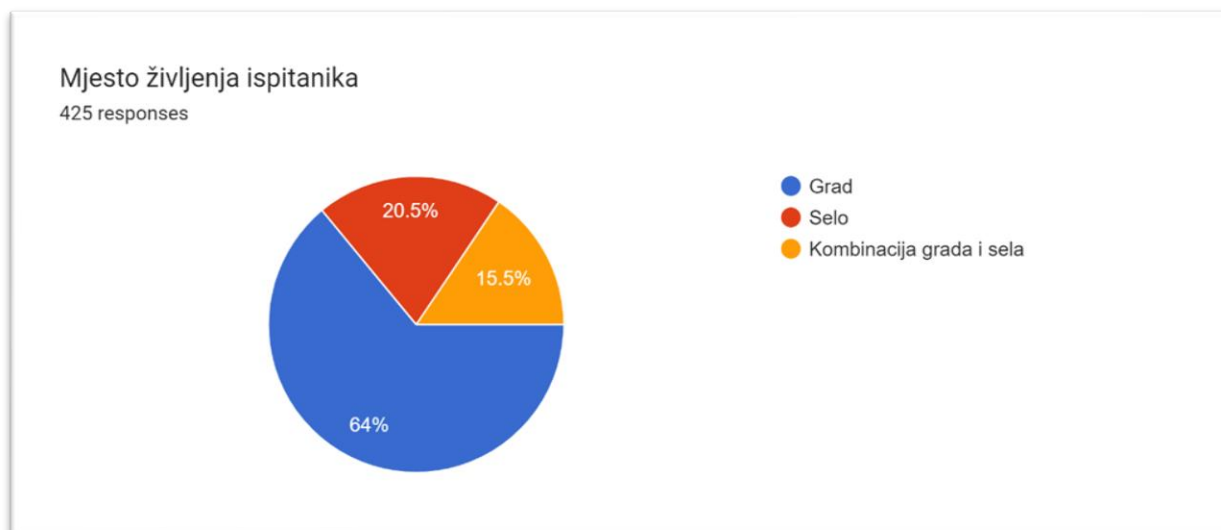
U istraživanju su obuhvaćene punoljetne osobe (osobe starije od 18 godina) u Republici Hrvatskoj. Navedene su osobe podijeljene u više kategorija: prvu kategoriju čine osobe od *18 do 24 godine* – ukupno je ispitana 81 osoba iz ove kategorije, što čini 19.1%. Slijedi kategorija *od 25 do 34 godine* s 82 ispitanice osobe, odnosno, odnosno 19.3%. Dvije prethodno navedene kategorije ukupno se odnose na 38.4% svih ispitanih, koji su mlađe životne dobi. Iduća kategorija ispitanika su osobe *od 35 do 44 godine*, kojih je 22.1%, ili 94 ispitanih. Slijedi kategorija *od 45 do 54 godine* starosti koji čine 21.4% s 91 ispitanom osobom. Predzadnja kategorija su ispitanici *od 55 do 64 godine* kojih je 61 ispitanici, odnosno, 14.4%, a posljednju kategoriju obuhvaćaju *ispitanici koji imaju 65 ili više godina* – njih je ispitan najmanji broj – 16, i odnose 3.8% (Grafikon 5.).



Grafikon 5.: Životna dob ispitanika

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

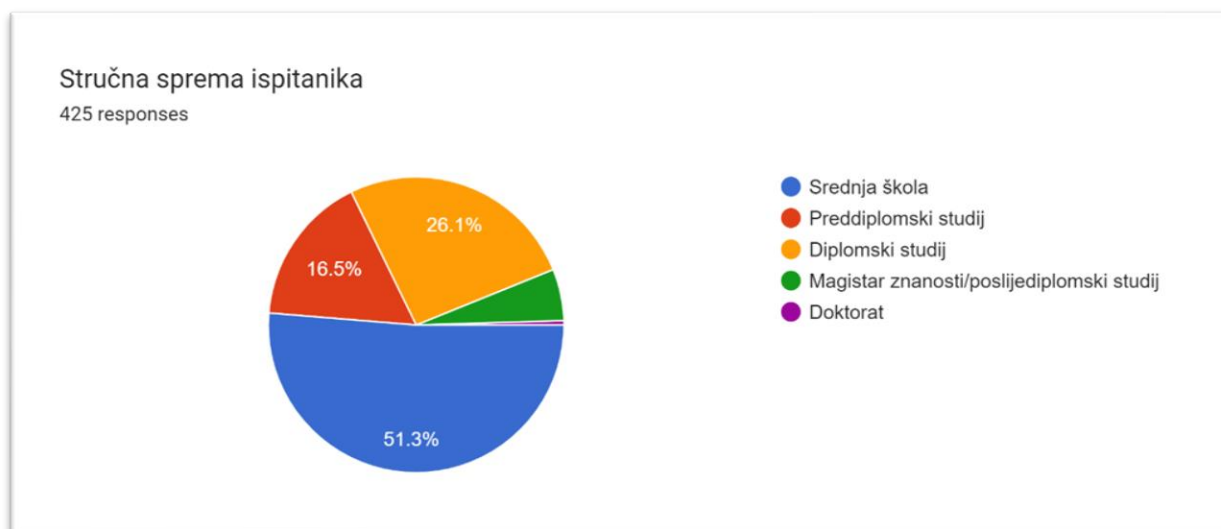
Iduće opće pitanje tražilo je informaciju o mjestu življenja ispitanika. Ponuđene su opcije *grad*, *selo* i *kombinacija grada i sela* (uzimajući u obzir različite faktore, na primjer, neki od ispitanika su studenti koji su selo zamijenili gradom tijekom trajanja fakultetskih obveza, a završetkom fakultetskih obveza za određenu nastavnu godinu mnogi od njih se vraćaju u svoje manje mjesto). Najviše ispitanika, njih 272, odnosno, 64% živi u gradu, slijedi selo s 87 žitelja, ili 20.5%, a grad i selo kombinira 15.5% ispitanih, njih 66 (Grafikon 6.).



Grafikon 6.: Mjesto življenja ispitanika

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

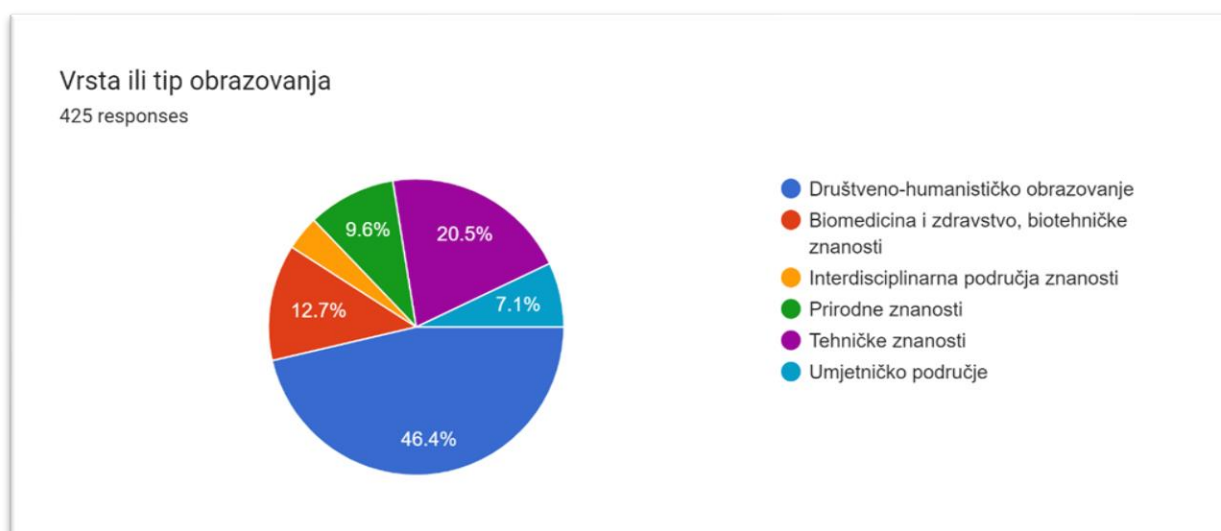
Pitanje koje se odnosilo na spremu, odnosno obrazovanje ispitanika nudilo je sljedeće opcije: bez završene osnovne škole – niti jedna anketirana osoba ili 0.0%, završena samo osnovna škola, također niti jedna anketirana osoba ili 0.0%, srednjoškolsko obrazovanje 51.3% ili 218 anketiranih. Preostalih 48.7% odnosi se na osobe koje su stekle visokoškolsko obrazovanje, a raspoređeni su redom: preddiplomski studij kao najviši stupanj obrazovanja završilo je 16.5% ili 70 ispitanih, diplomski studij 26.1% ili 111 ispitanika, magistra znanosti i/ili osoba koje su završile poslijediplomski studij je 5.6% ili 24 ispitanika, a doktorat imaju dvije osobe ili 0.5% (Grafikon 7.).



Grafikon 7.: Obrazovanje ispitanika

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

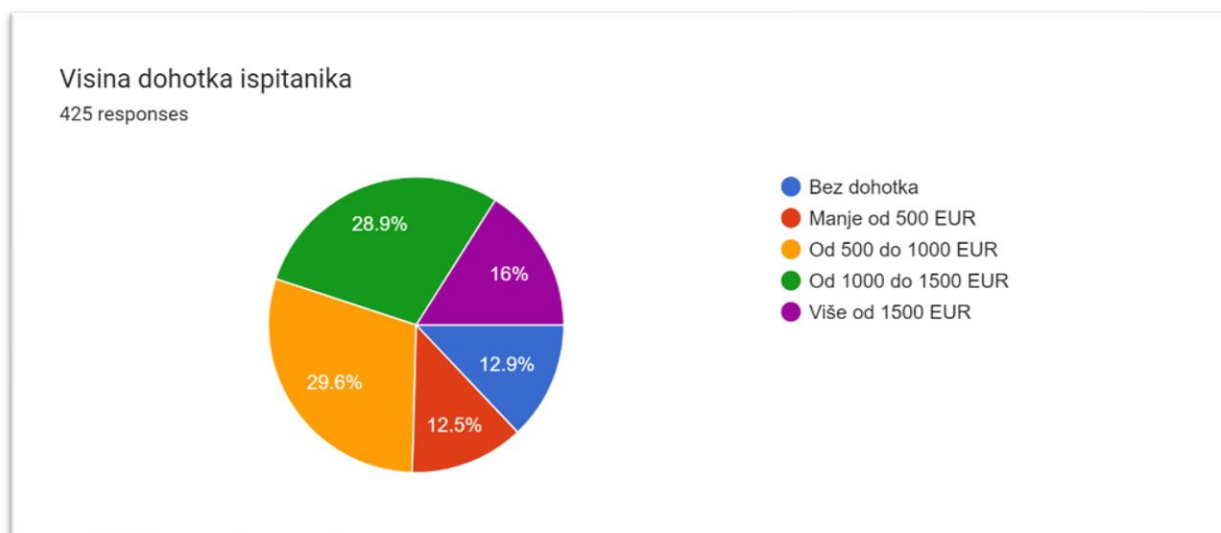
Nastavno na prethodno pitanje, ispitanici su odgovorili i na pitanje o vrsti ili tipu obrazovanja. Društveno-humanističko obrazovanje ima 46.4% ispitanih, njih 197, zatim, područje biomedicine i zdravstva te biotehničkih znanosti završilo je 12.7%, njih 54, interdisciplinarna područja znanosti 3.8%, ili 16 ispitanih. „Prirodnjaka“, odnosno onih koji imaju prirodoslovno-matematičko obrazovanje je 9.6%, ili 41 osoba, tehničke znanosti ima završeno 20.5%, točnije, 87 osoba, a umjetničko područje odnosi 7.1%, odnosno, 30 ispitanika (Grafikon 8.).



Grafikon 8.: Vrsta ili tip obrazovanja

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Posljednje pitanje prve, opće sekcije odnosilo se na visinu dohotka ispitanika. Bez dohotka je 12.9% ispitanih, njih 55; s manje od 500 eura mjesečno raspolaže 12.5%, ili 53 osobe. Od 500 do 1000 eura mjesečno prima 29.6%, 126 ispitanih, zatim, 1000 do 1500 eura dobiva 28.9%, ili 123 ispitanika, a više od 1500 eura mjesečno ima 16%, 68 ispitanih (Grafikon 9.).



Grafikon 9.: Visina dohotka

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

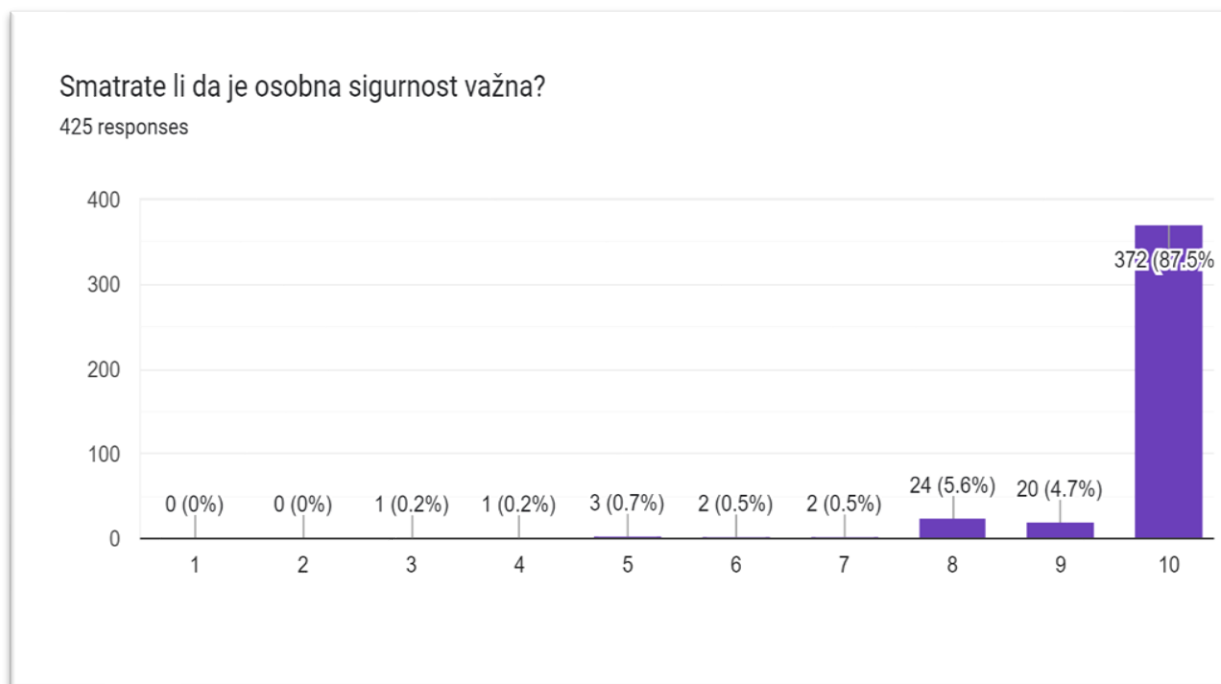
7.4. Rezultati istraživanja i rasprava

7.4.1. Osobna sigurnost u svakodnevnom životu

Druga sekcija pitanja naziva Osobna sigurnost u svakodnevnom životu sadržavala je 22 pitanja. Započela je općenitijim pitanjima o osobnoj sigurnosti, sigurnosnoj svijesti i samoobrani. Cilj je bio dobiti uvid koliko su općenito ispitanici, stanovnici Republike Hrvatske, upoznati s navedenim pojmovima i koliko ih smatraju bitnima.

Grafikon 10. prikazuje stavove ispitanika o važnosti osobne sigurnosti. Prema navedenom grafikonu, čak 87.5% ispitanika smatra da je osobna sigurnost vrlo važna, te daje maksimalnih 10 od 10 bodova na ljestvici stavova. 20 ispitanih osoba, odnosno, 4.7% dalo je 9 od mogućih 10 bodova; 24 ispitanice osobe, ili 5.6% dale su 8 od 10 bodova; dvije osobe, ili 0.5% ispitanika 7 od 10 bodova; također, dvije osobe 6 od 10 bodova. Od ukupno 425 ispitanika, 5 osoba je

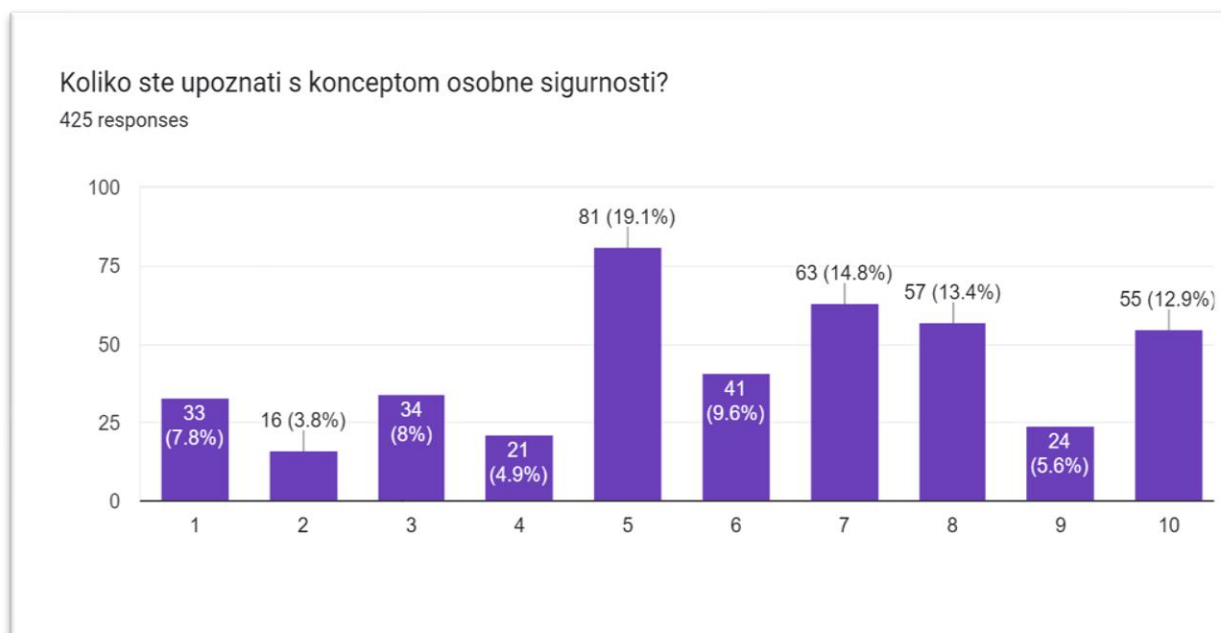
važnosti osobnoj sigurnosti dalo 5 od 10 bodova ili manje, čime možemo zaključiti da ispitanici stanovnici Republike Hrvatske, njih gotovo 99% smatraju osobnu sigurnost važnom ili vrlo važnom.



Grafikon 10.: Smatrate li da je osobna sigurnost važna?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

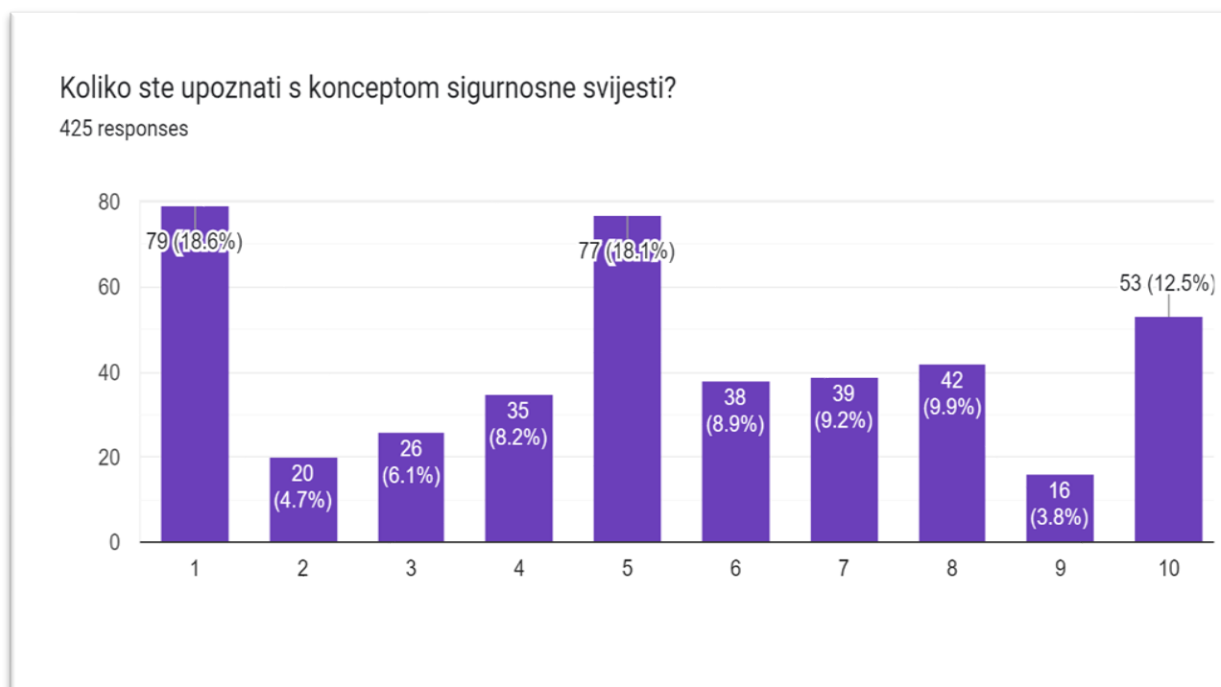
U drugom pitanju od ispitanika se pokušalo doznati koliko su upoznati s osobnom sigurnošću i onim što ona predstavlja. Rezultati su sljedeći: 55 ispitanika (12.9%) smatra da su u potpunosti upoznati dodjeljujući 10 od mogućih 10 bodova, 24 ispitanika (5.6%) dalo je 9 od 10 bodova, 57 ispitanika (13.4%) označilo je 8 od 10 bodova, a 63 ispitanika (14.8%) daje 7 od 10 bodova. 41 ispitanika (9.6%) smatra da je srednje upoznata, dodjeljujući 6 od 10 mogućih bodova, a čak 81 osoba (19.1%) daje 5 od 10 bodova vlastitom poznavanju osobne sigurnosti. 21 osoba (4.9%) označila je 4 od 10 bodova, 34 osobe (8%) daju 3 od 10 bodova, 16 ispitanika (3.8%) 2 od 10, dok 33 ispitanika (7.8%) smatra kako o osobnoj sigurnosti ne znaju gotovo ništa. Ukupno, osoba koje su dale 5 od 10 bodova ili manje je gotovo polovica (43,6%), ili 185 ispitanika - što nam govori da postoji nesrazmjer onoga što bi stanovnici Republike Hrvatske htjeli znati o osobnoj sigurnosti i onoga što znaju prema njihovoj subjektivnoj percepciji i osjećaju (Grafikon 11.).



Grafikon 11.: Koliko ste upoznati s konceptom osobne sigurnosti?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

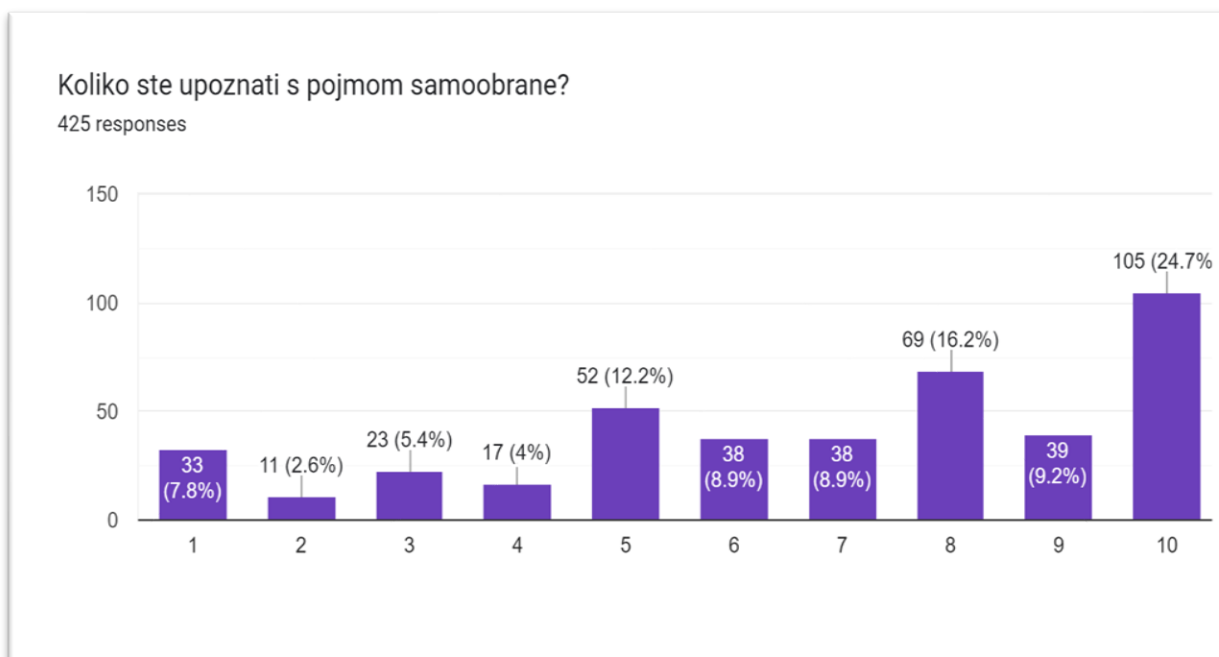
Treće pitanje ispitalo je znaju li ispitanici što je to koncept sigurnosne svijesti. 53 osobe (12.5%) smatra da sigurnosnu svijest poznaje 10 od 10; 16 osoba (3.8%), dalo je 9 od 10 bodova, 42 osobe (9.9%) 8 od 10 bodova; a 39 osoba (9.2%) bodovalo je sa 7 od mogućih 10 bodova. 38 ispitanika (8.9%) smatra da za 6 od 10 bodova poznaje sigurnosnu svijest, a čak 77 ispitanih (18.1%) nalazi se na sredini s 5 od 10 bodova. Zatim, 35 osoba (8.2%) za 4 od 10 poznaje sigurnosnu svijest, 26 ispitanika (6.1%) dalo je 3 od 10 bodova, 20 ispitanika (4.7%) 2 od 10 bodova, a 79 osoba (18.6%) priznaje kako ne zna što je sigurnosna svijest. Ovi su rezultati pokazali da više od 50% (točnije, 55.7%) ispitanika ne zna što podrazumijeva pojam sigurnosne svijesti (Grafikon 12.).



Grafikon 12.: Koliko ste upoznati s konceptom sigurnosne svijesti?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

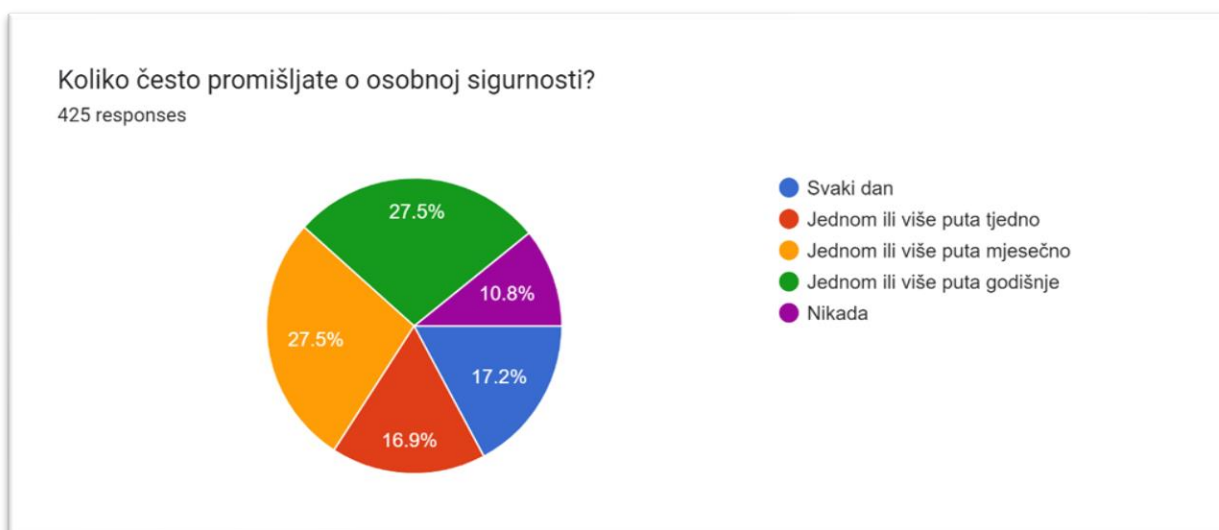
Pitanje *Koliko ste upoznati s pojmom samoobrane* dalo je nešto drugačije rezultate. 105 osoba (24.7%) dalo je 10 od 10 bodova; 39 osoba (9.2%) 9 od 10 bodova; 69 osoba (16.2%) 8 od 10 bodova, a po 38 osoba (2 x 8.9%) smatra da samoobranu poznaje 7, odnosno 6 od mogućih 10 bodova. 52 osobe (12.2%) vrednuje svoje znanje o samoobrani 5 od 10; 17 osoba (4%) dalo je 4 od 10 bodova; 23 ispitanika (5.4%) 3 od 10 bodova; 11 osoba (2.6%) 2 od 10, a 33 (7.8%) je onih koji smatraju da o samoobrani ne znaju ništa. Obzirom na navedene rezultate, može se zaključiti da je samoobrana pojam o kojem se ipak zna više od pojmova osobne sigurnosti i sigurnosne svijesti (Grafikon 13.).



Grafikon 13.: Koliko ste upoznati s pojmom samoobrane?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

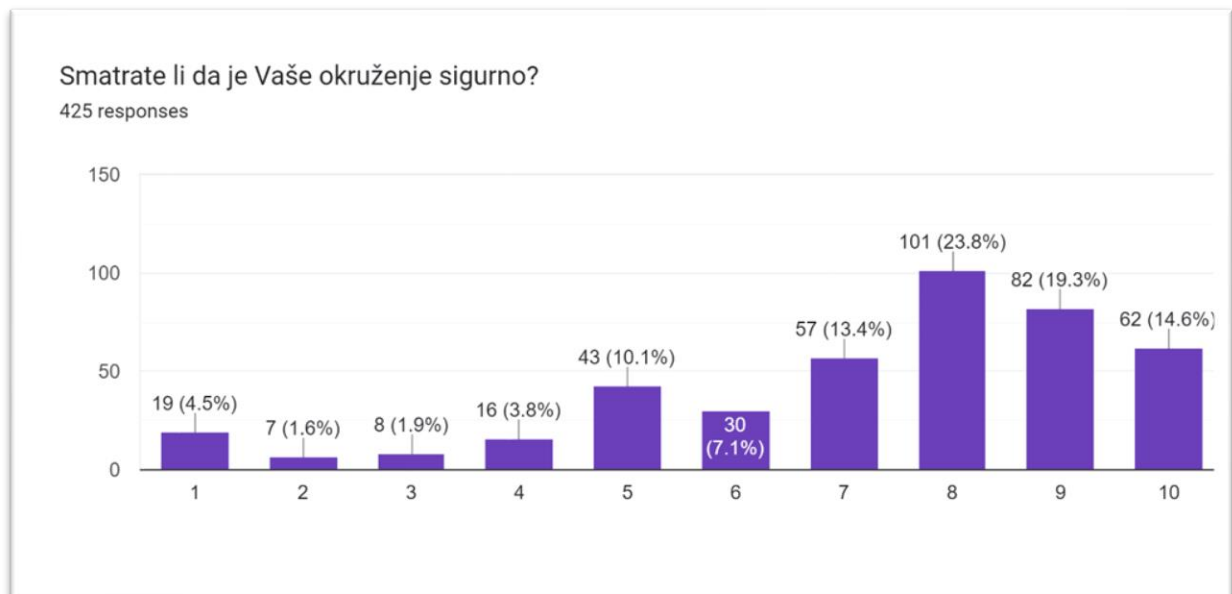
Na pitanje *Koliko često promišljate o osobnoj sigurnosti?*, 73 osobe (17.2%) odgovorilo je svakodnevno. Jednom ili više puta tjedno promišljaju 72 osobe (16.9%); jednom ili više puta mjesečno 117 ispitanika (27.5%); jednom ili više puta godišnje također 117 ispitanika (27.5%), a o osobnoj sigurnosti, tvrdi 46 osoba (10.8%), ne razmišlja nikada. Obzirom na rezultate, može se rezimirati da čak 55% ispitanika o osobnoj sigurnosti promišlja često, dok je zabrinjavajući podatak da 10.8% o osobnoj sigurnosti ne promišlja uopće (Grafikon 14.).



Grafikon 14.: Koliko često promišljate o osobnoj sigurnosti?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Unatoč tome što se prema subjektivnom osjećaju sigurnosti Hrvatsku vrlo često smatra sigurnom zemljom (fusnota), u ovom smo istraživanju postavili isto pitanje i hrvatskim građanima – *Smatrate li da je Vaše okruženje sigurno?* Od ukupno 425 ispitanika, 62 osobe (14.6%) svoje okruženje smatra u potpunosti sigurnim. 82 osobe (19.3%) sigurnosti okruženju je dalo 9 od 10 mogućih bodova; 101 osoba (23.8%) 8 od 10 bodova; 57 osoba (13.4%) 7 od 10 bodova, a 30 osoba (7.1%) dalo je 6 od 10 bodova. Slijede 43 osobe (10.1%) koje smatraju da im je okruženje sigurno 5 od 10; 16 osoba (3.8%) bodovalo je s 4 od 10; 8 osoba (1.9%) dalo je 3 od 10; 7 ispitanika (1.6%) 2 od 10, a 19 ispitanika (4.5%) smatra da živi u potpuno nesigurnom okruženju (Grafikon 15.).

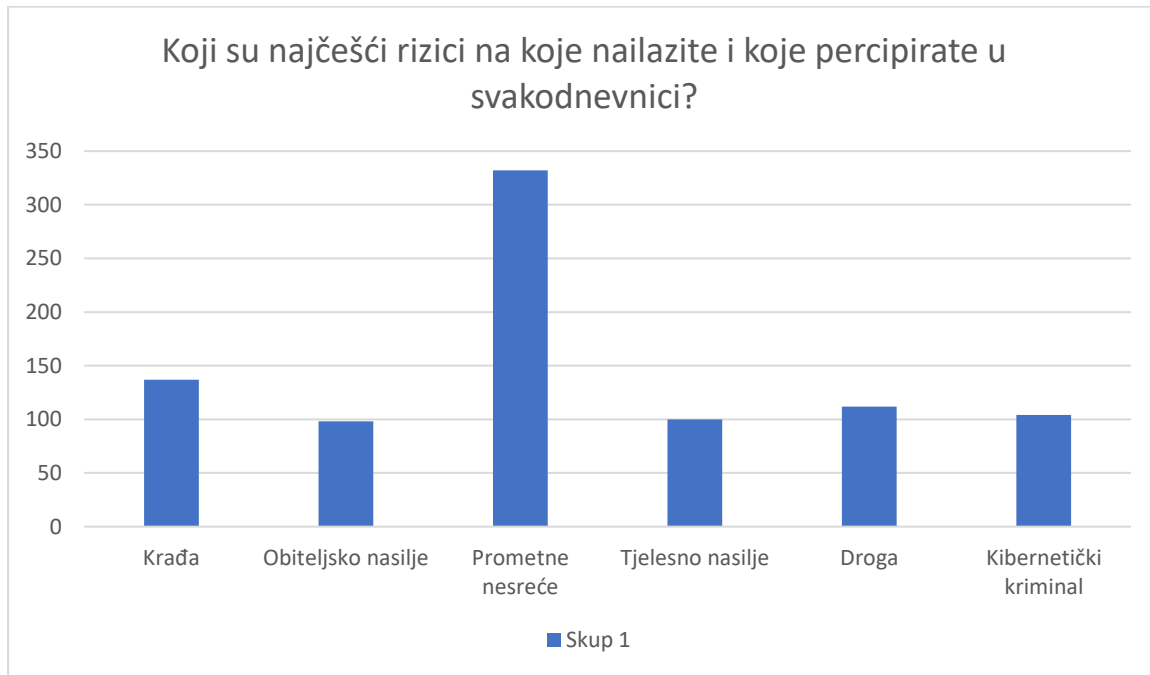


Grafikon 15.: Smatrate li da je Vaše okruženje sigurno?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Subjektivni osjećaj sigurnosti okruženja u kojem se nalazi pojedinac ovisi o mnogim faktorima, a jedan od njih su i rizici na koje stanovnici RH nailaze i koje percipiraju u svakodnevici. U pitanju *Koji su najčešći rizici na koje nailazite i koje percipirate u svakodnevici?* Ponuđeno je 6 opcija odabira (mogućnost odabira i više ponuđenih tvrdnji), uz dodatnu mogućnost upisivanja rizika koji nisu navedeni. Tako imamo zabilježene odgovore: čak 332 osobe (78.1%) su označile prometne nesreće kao najveći rizik; slijede krađe koje su označene 137 puta (32.2%); niz nastavlja konzumacija opojnih sredstava – 112 osoba (26.4%); pa kibernetički

kriminal – označen 104 puta (24.5%); tjelesno nasilje označeno je 100 puta (23.5%) i obiteljsko nasilje označeno 98 puta (23.1%). Među dodatnim rizicima ispitanici su naveli i druge oblike nasilja: psihičko nasilje, nasilje na radnom mjestu (mobbing), seksualno uznemiravanje, nasilje nad ženama u javnosti, vršnjačko nasilje, pucnjavu i tuča na javnim mjestima. Uz to, ispitanici su naveli i problematiku sigurnosti na internetu, terorizam, različite vrste prevara, neodgovorno ponašanje u prometu na električnim romobilima, ali i rad s rizičnim skupinama (Grafikon 16.).

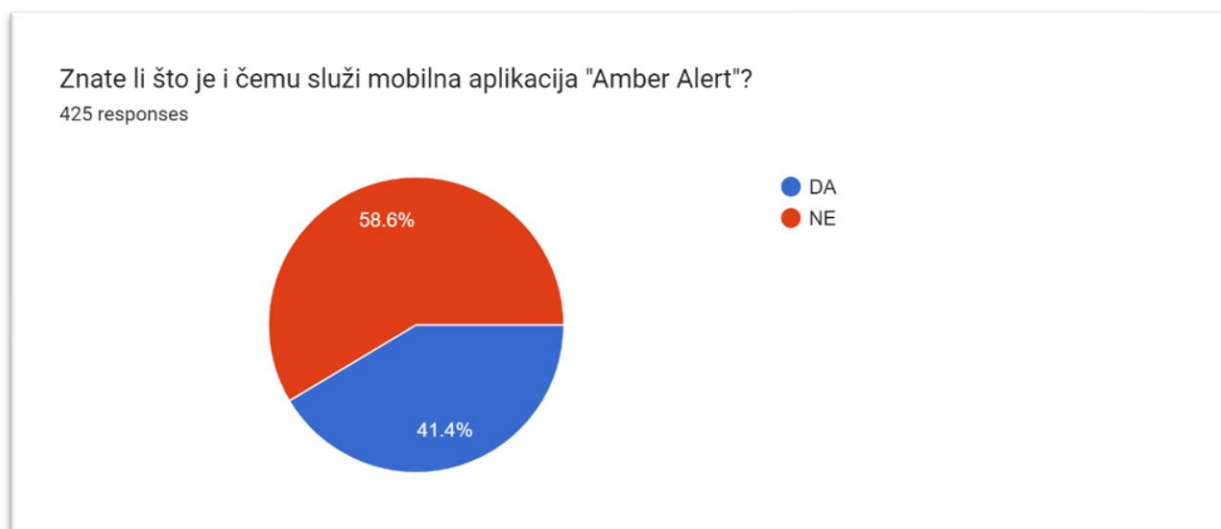


Grafikon 16.: Koји su najčešći rizici na koje nailazite i koje percipirate u svakodnevnicі?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Aplikacija *Amber Alert* je mobilna aplikacija koja služi za širenje i objavljivanje informacija u javnosti u specifičnim slučajevima nestale djece (32). Ovaj sustav alarmiranja nastao je u SAD-u 1996., a nazvan je po devetogodišnjoj djevojčici iz Texasa, Amber Hagerman, koja je oteta i ubijena (32). Aplikacija je poznata diljem verzija, a njezina inačica postoji i u Republici Hrvatskoj.

Pitanje *Znate li što je i čemu služi mobilna aplikacija „Amber Alert“?* iduće je postavljeno u prvoj sekciji pitanja. Na navedeno pitanje 176 ispitanika (41.4%) je odgovorilo potvrdno, dok je 249 ispitanika (58.6%) odgovorilo negirajući poznavanje spomenute aplikacije (Grafikon 17.).

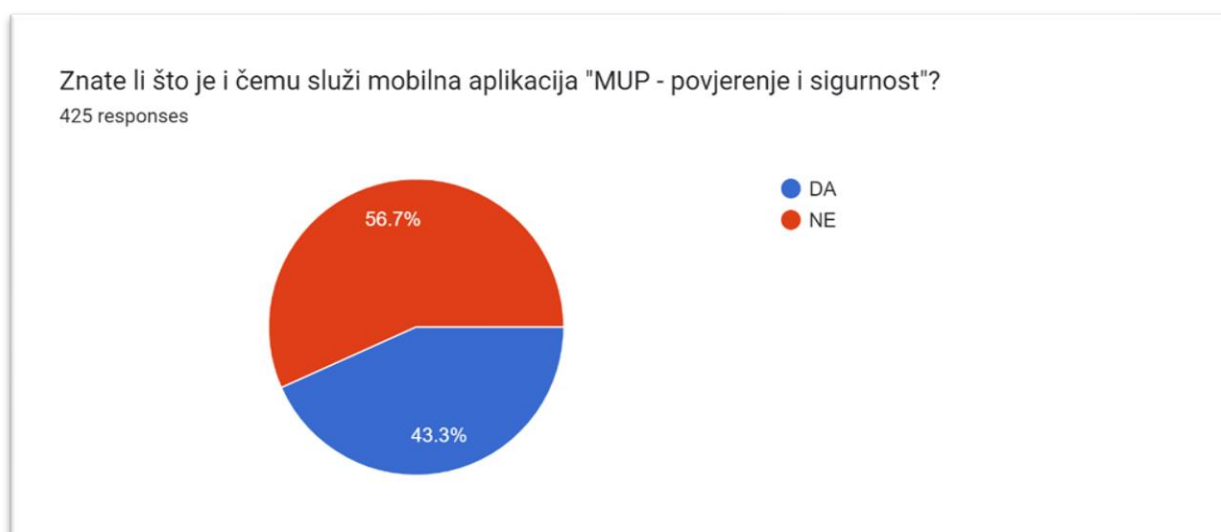


Grafikon 17.: Znate li što je i čemu služi mobilna aplikacija „Amber Alert“?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Aplikacija „MUP – povjerenje i sigurnost“, kao što je već spomenuto, prva je aplikacija za hrvatsko tržište kojom građani, putem pametnih mobilnih telefona, mogu prijaviti kaznena djela, prekršaje i druge događaje iz djelokruga hrvatske policije (24).

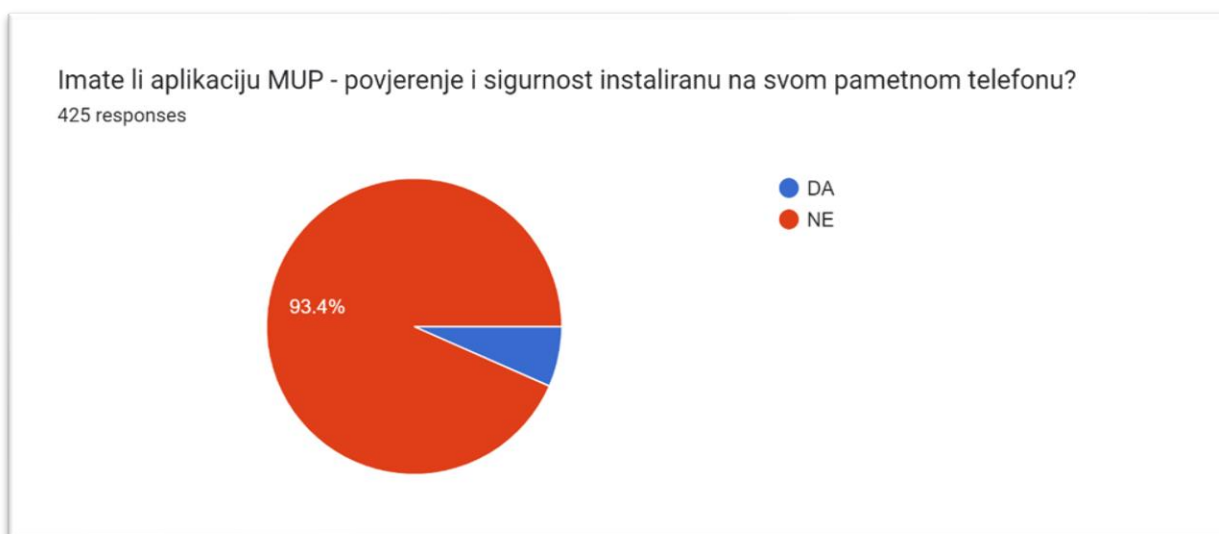
Postavljeno je pitanje *Znate li što je i čemu služi mobilna aplikacija „MUP – povjerenje i sigurnost“?* Na pitanje je potvrdno odgovorilo 184 ispitanika (43.3%), a 241 osoba ne poznaje ovu aplikaciju MUP-a. Ako usporedimo s prethodnim pitanjem, rezultati su približno isti što govori da aplikacije za sigurnost u Hrvatskoj nisu među popularnijima (Grafikon 18.).



Grafikon 18.: Znete li što je i čemu služi mobilna aplikacija „MUP -povjerenje i sigurnost“?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

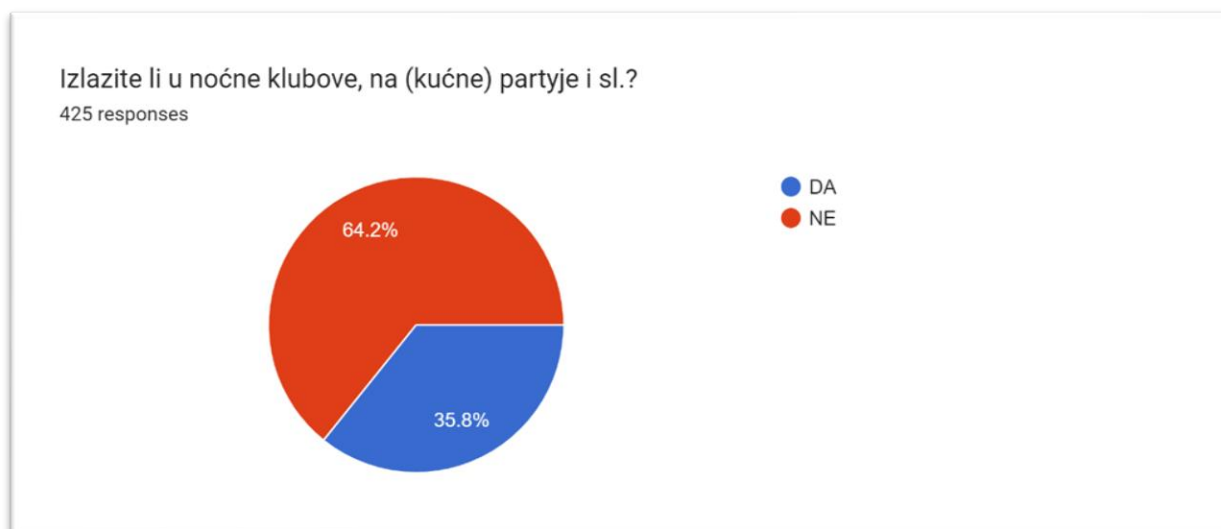
Nastavno na prethodno postavljeno pitanje, ispitanici su upitani imaju li aplikaciju „MUP – povjerenje i sigurnost“ instaliranu na svojim pametnim telefonima – 28 ispitanika (6.6%) odgovorilo je da navedenu aplikaciju imaju instaliranu, dok je 397 ispitanih (93.4%) odgovorilo da aplikaciju ipak nema instaliranu (Grafikon 19.).



Grafikon 19.: Imate li aplikaciju „MUP -povjerenje i sigurnost“ instaliranu na svom pametnom telefonu?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Na pitanje *Izlazite li u noćne klubove, na (kućne) partyje i sl.?*, 152 osobe (35.8%) je odgovorilo potvrdno, dok je većina od 273 osobe (64.2%) izjavila da ne izlazi (Grafikon 20.).

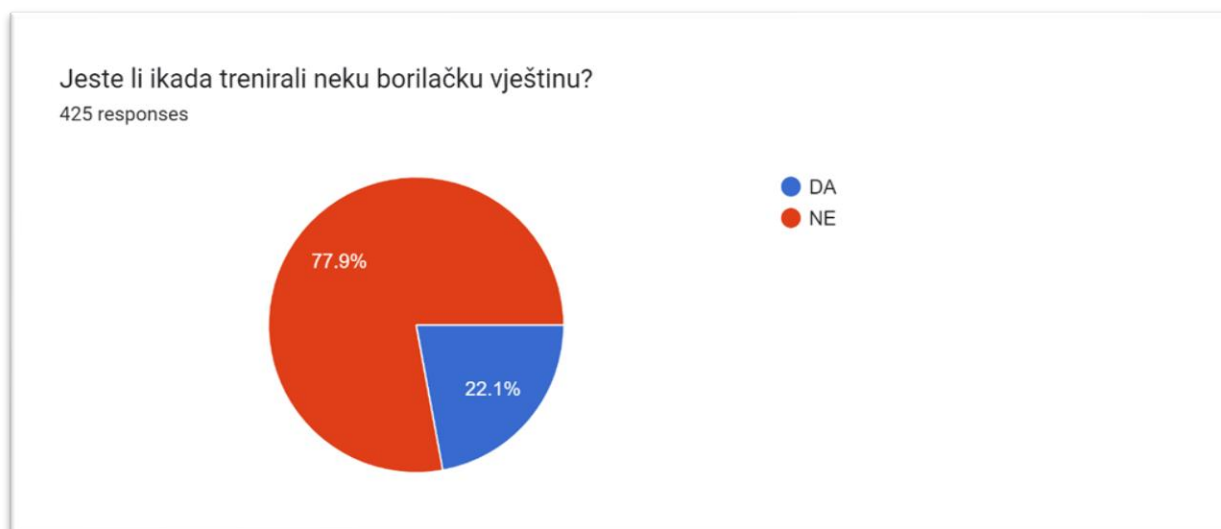


Grafikon 20.: Izlazite li u noćne klubove, na (kućne) partyje i sl.?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Iduće pitanje nadovezuje se na prethodno, a na njega su odgovarale osobe koje su na pitanje iznad odgovorile potvrdno. Pitanje glasi: *Ako izlazite, koristite li neke od mjera osobne sigurnosti kako biste se zaštitili i koje su to?*, a rezultati su sljedeći: valjanih odgovora je ukupno bilo 54, a među njima se ističu odgovori: 12 osoba izjavilo je da ne koristi nikakve mjere; 13 osoba sa sobom nosi papreni sprej; a ostali su ispitanici individualno pisali da se kreću u većoj skupini ljudi, paze na svoje piće, poznaju borilačke vještine, paze pri povratku kući, dijele lokaciju s osobom kojoj vjeruju i javljaju prijateljima da su stigli kući.

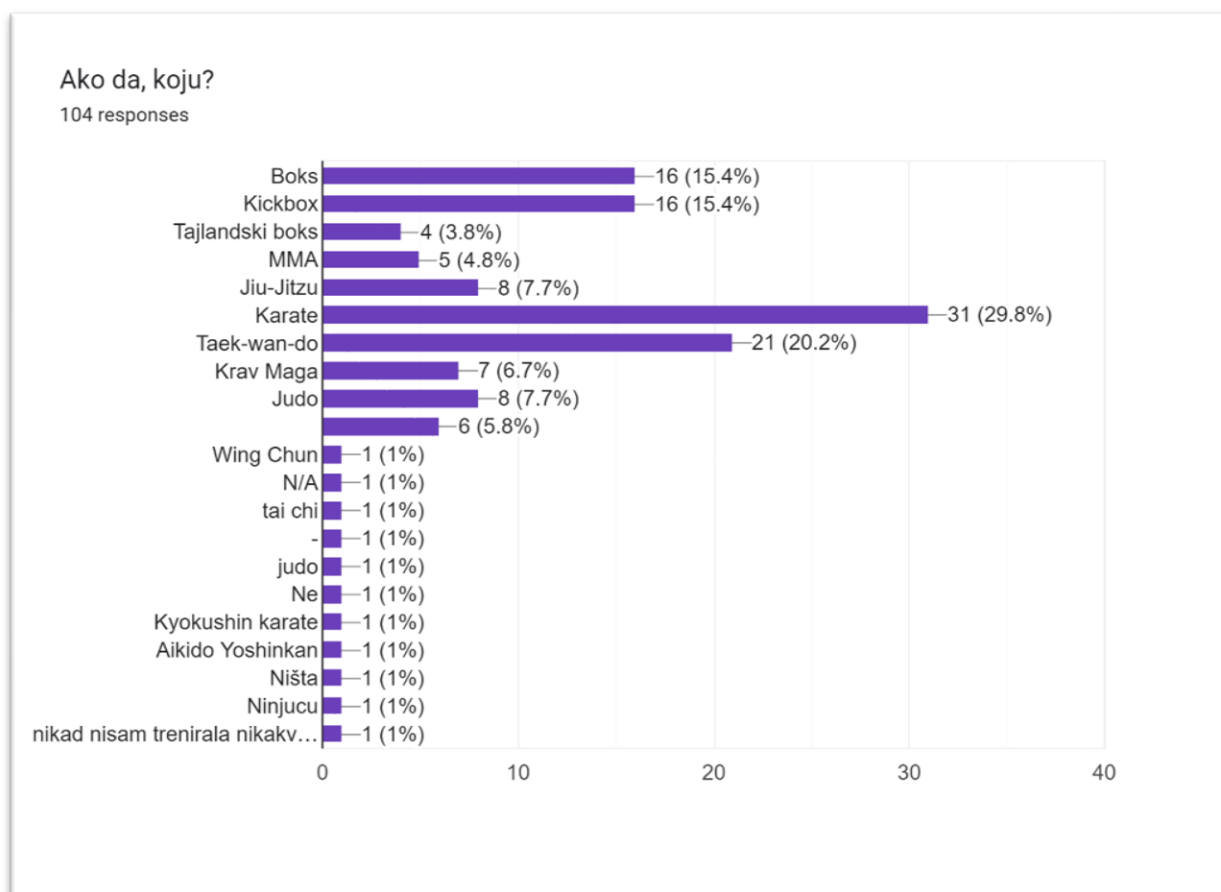
Na pitanje *Jeste li ikada trenirali neku borilačku vještinu?* potvrdno su odgovorile 94 osobe (22.1%), a velika većina, 331 osoba (77.9%) tvrdi da nikada nije trenirala neku od borilačkih vještina (Grafikon 21.).



Grafikon 21.: Jeste li ikada trenirali neku borilačku vještinu?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

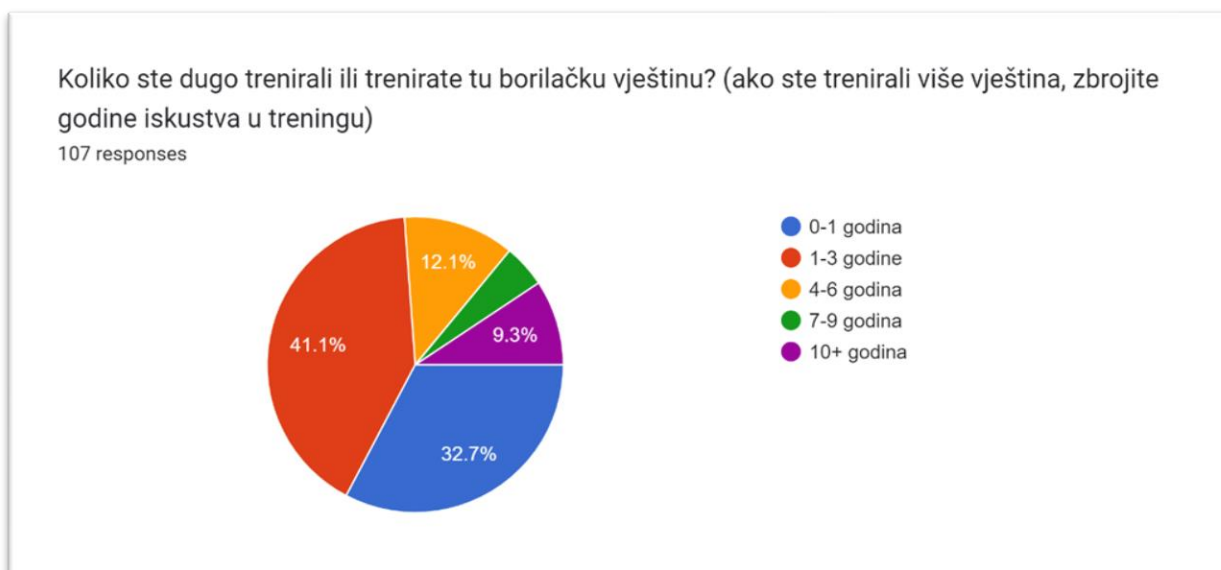
Među osobama koje su trenirale borilačku vještinu, najviše ih je treniralo karate (31 osoba ili 29.8%); slijede taek-wan-do (21 osoba ili 20.2%); boks i kickbox (svaku od navedenih vještina treniralo je po 16 osoba ili 15.4%); a tu su još i jiu-jitzu i judo (treniralo je po 8 osoba, ili 7.7%); krav magu je treniralo 7 osoba (6.7%); MMA 5 osoba (4.8%), a tajlandski boks 4 osobe (3.8%). Preostali sudionici istraživanja trenirali su u manjem postotku druge borilačke vještine (Grafikon 22.).



Grafikon 22.: Ako ste trenirali borilačku vještinu, koju?

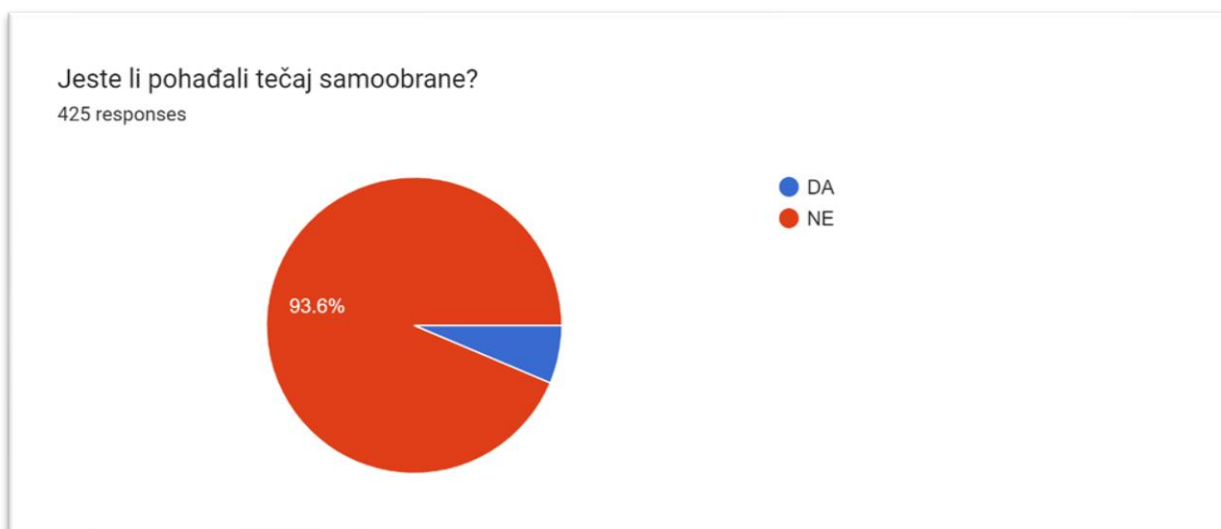
Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Vremenski gledano, koliko su dugo ispitanici trenirali određenu borilačku vještinu, do jedne godine treniralo je 35 osoba (32.7%); od jedne do tri godine 44 osobe (41.1%); četiri do šest godina treniralo je 13 osoba (12.1%); od sedam do devet godina 5 osoba (4.7%), a 10 ili više godina treniralo je 10 ispitanika (9.3%) (Grafikon 23.).



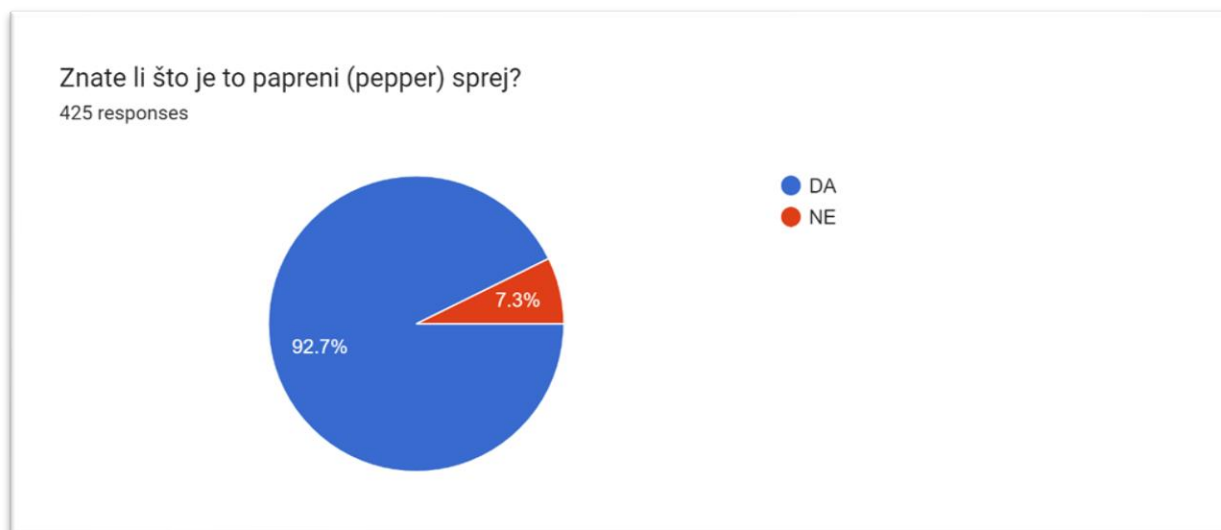
Grafikon 23.: Koliko ste dugo trenirali ili trenirate tu borilačku vještinu? (ako ste trenirali više vještina, zbrojite godine iskustva u treningu)
Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Na pitanje *Jeste li pohađali tečaj samoobrane?* 27 ispitanika (6.4%) je potvrdno odgovorilo, a 398 ispitanika (93.6%) negira pohađanje istog (Grafikon 24.).



Grafikon 24.: Jeste li pohađali tečaj samoobrane?
Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

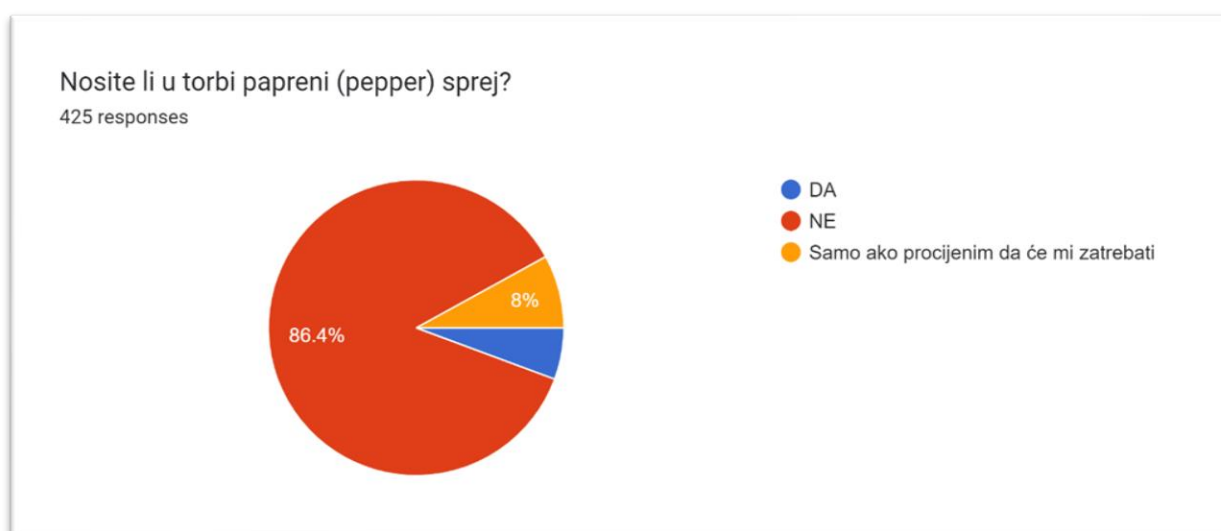
Sljedeće pitanje u sekciji tiče se paprenih spreja – ispitanike se pita znaju li što je to papreni sprej (pepper sprej). 394 ispitanika (92.7%) su odgovorila da znaju, dok 31 ispitanik (7.3%) tvrdi da ne zna (Grafikon 25.).



Grafikon 25.: Znate li što je to papreni (pepper) sprej?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Pa iako velika većina ispitanih zna što je to papreni sprej, samo 24 osobe (5.6%) isti nosi u torbi. 34 osobe (8%) papreni sprej nosi u torbi jedino ako procijene da će im zatrebati, a 367 (86.4%) ispitanika kaže da papreni sprej nikada ne nosi sa sobom kada izlazi iz stana ili kuće (Grafikon 26.).



Grafikon 26.: Nosite li u torbi papreni (pepper) sprej?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Verbalni i fizički obračuni nisu rijetkost, pogotovo u noćnim izlascima. Na pitanje *Jeste li ikada, tijekom noćnog izlaska, svjedočili fizičkom obračunu?*, čak su 294 osobe (69.2%) odgovorile potvrdno, a 131 osoba (30.8%) tvrdi da nije (Grafikon 27.).



Grafikon 27.: Jeste li ikada, tijekom noćnog izlaska, svjedočili fizičkom obračunu?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Iduće pitanje propitalo je jesu li ispitanici, tijekom noćnog izlaska, svjedočili verbalnom obračunu koji je mogao završiti fizičkim obračunom. Čak je 320 osoba (75.3%) odgovorilo da je, dok je takvu situaciju negiralo 105 osoba (24.7%) (Grafikon 28.).

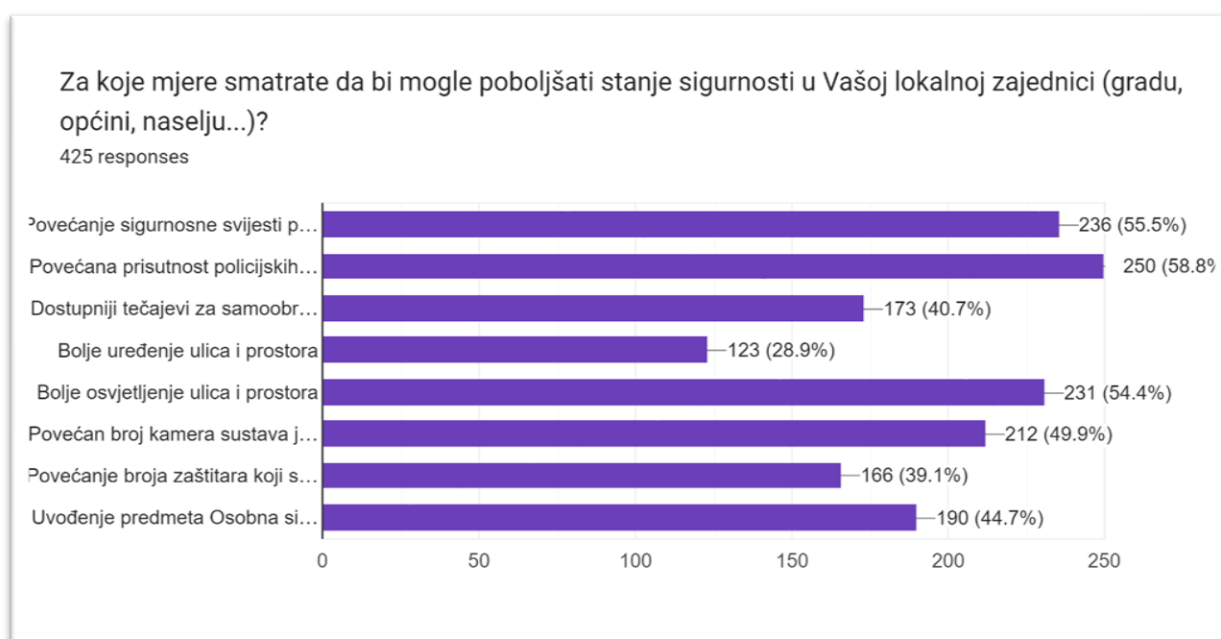


Grafikon 28.: Jeste li ikada, tijekom noćnog izlaska, svjedočili verbalnom obračunu koji je mogao završiti fizičkim obračunom?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Nastavno, iduće pitanje traži od ispitanika koji su na prethodno odgovorili potvrdno da opišu kako su reagirali. Gotovo polovina (104 od 213 ispitanika), koji su svjedočili verbalnom i/ili fizičkom obračunu tvrdi da se udaljila, povukla ili maknula od situacije; 17 osoba je kontaktiralo policiju ili zaštitare, a 20 osoba je osobno pokušalo intervenirati i smiriti sukob.

Posljednje pitanje u drugoj sekciji glasilu je: *Za koje mjere smatrate da bi mogle poboljšati stanje sigurnosti u Vašoj lokalnoj zajednici (gradu, općini, naselju...)?* Među mjerama našlo se 8 ponuđenih odgovora višestrukog izbora: mjera *Povećana prisutnost policijskih službenika na ulicama i cestama* označena je 250 puta (58.8%); mjera *Povećanje sigurnosne svijesti pojedinaca* 236 puta (55.5%); *Bolje osvjetljenje ulica i prostora* 231 put (54.4%); *Povećan broj kamera sustava javnog videonadzora* 212 puta (49.9%); mjera *Uvođenje predmeta Osobna sigurnost u obrazovne kurikulume* označena je 190 puta, odnosno, 44.7% ispitanika ju smatra nužnom. Slijede mjera *Dostupniji tečajevi za samoobranu* – na razini fakulteta, mogli bi organizirati i voditelji sportskih klubova, policija i sl. dovest u vezu s brojevima koje smo dobili koja je označena 173 puta (40.7%); *Povećanje broja zaštitara koji su vidljivi (na javnim površinama i unutar objekata)*, označena 166 puta (39.1%) te mjera *Bolje uređenje ulica i prostora* označena ukupno 123 puta (28.9%) (Grafikon 29.)



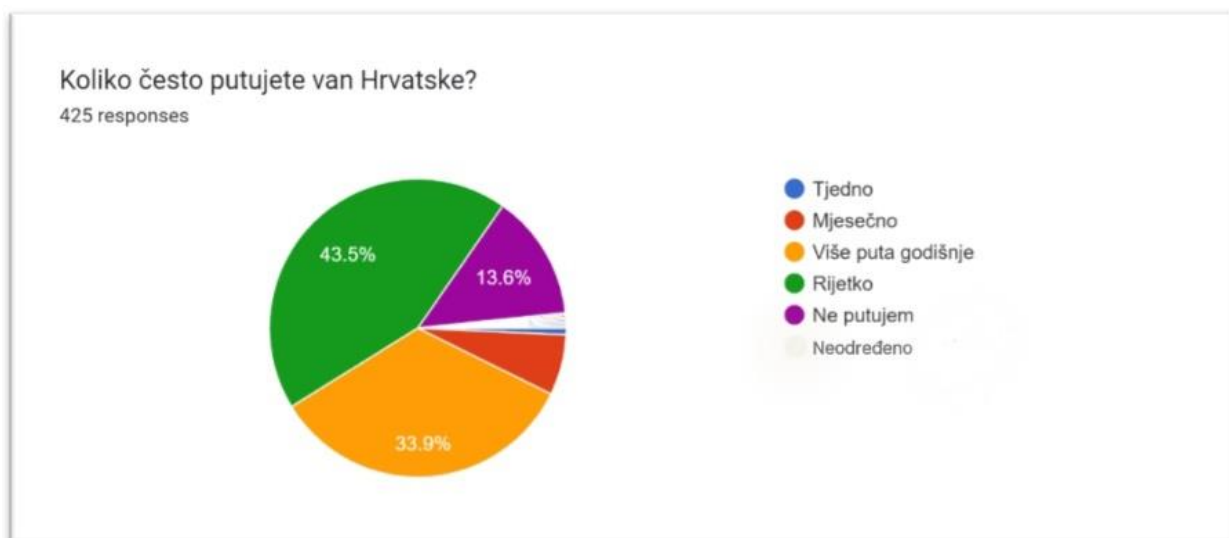
Grafikon 29.: Za koje mjere smatrate da bi mogle poboljšati stanje sigurnosti u Vašoj lokalnoj zajednici (gradu, općini, naselju...)?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

7.4.2. Sigurnost na putovanju

Treća sekcija pitanja naziva Sigurnost na putovanju sastojala se od šest pitanja koja obuhvaćaju navedeno područje sigurnosti.

U prvom pitanju ispitanici su odgovarali koliko često putuju izvan Hrvatske. *Tjedno* izvan Hrvatske putuje troje ispitanika (0.7%); *mjesečno* putuje 28 osoba (6.6%); *više puta godišnje* putuje 144 (33.9%); *rijetko* 185 osoba (43.5%); *neodređenih*, odnosno, osoba koje ne mogu procijeniti koliko često putuju je 7 (1.7%), a *uopće ne putuje izvan Hrvatske* 58 ispitanih (13.6%) (Grafikon 30.).



Grafikon 30.: Koliko često putujete van Hrvatske?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

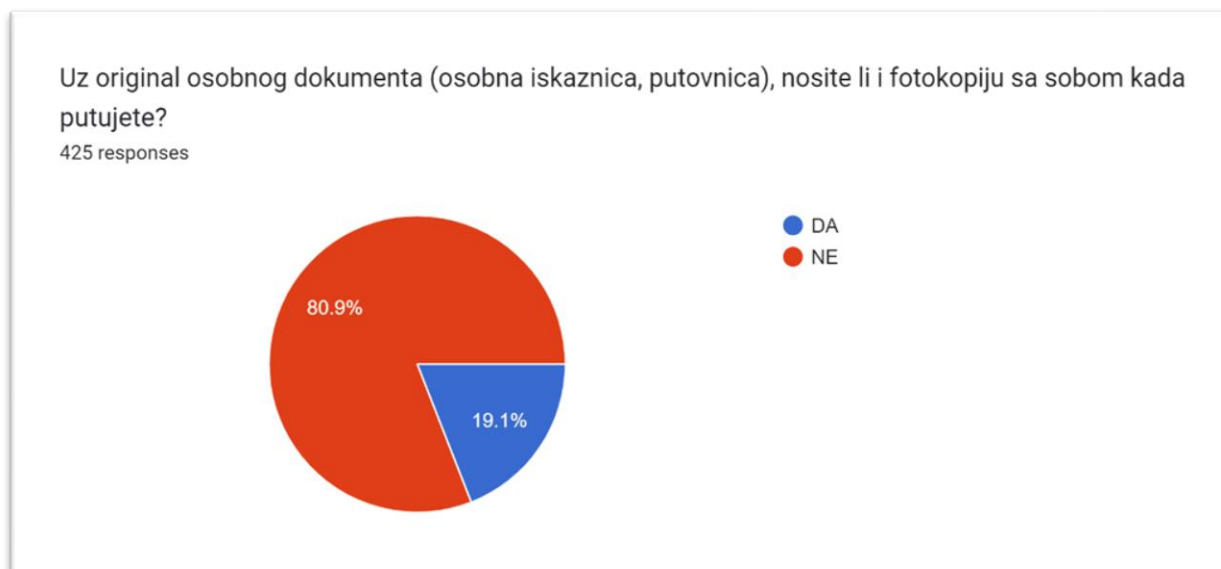
Iduće pitanje je glasilo *Kada ste na putu, koristite li hotelski sigurnosni sef u sobi?* Većina ispitanika, njih 317 (79.4%), odgovorili su da ne koriste, dok su 82 osobe (20.6%) potvrdno odgovorile na ovo pitanje (Grafikon 31.).



Grafikon 31.: Kada ste na putu, koristite li hotelski sigurnosni sef u sobi?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

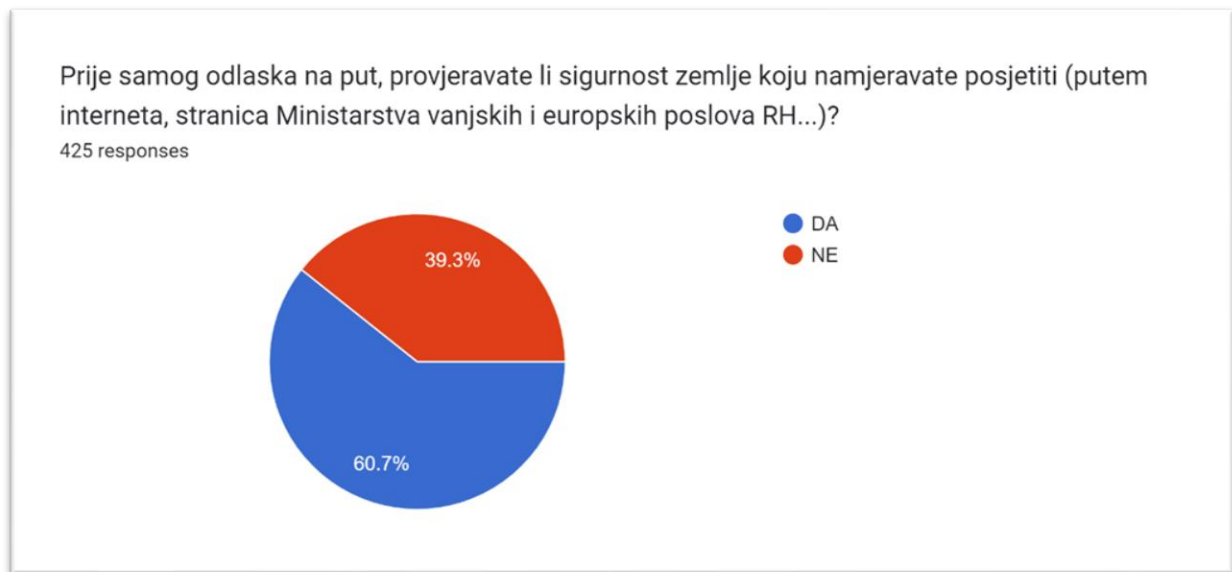
Na pitanje *Uz original osobnog dokumenta (osobna iskaznica, putovnica), nosite li i fotokopiju sa sobom kada putujete?* potvrdno je odgovorila 81 osoba (19.1%), a fotokopiju sa sobom ne nosi većina – 344 osobe (80.9%) (Grafikon 32).



Grafikon 32.: Uz original osobnog dokumenta (osobna iskaznica, putovnica), nosite li i fotokopiju sa sobom kada putujete?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Upućenost u trenutno sigurnosno stanje zemlje koju se planira posjetiti jedan je od čimbenika sigurnog putovanja. Četvrto pitanje sekcije Sigurnost na putovanju glasilo je: *Prije samog odlaska na put, provjeravate li sigurnost zemlje koju namjeravate posjetiti (putem interneta, stranica Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH...)?* 258 ispitanika (60.7%) je odgovorilo da provjeravaju, dok 167 ispitanih (39.3%) tvrdi da na put odlazi bez provjeravanja trenutne sigurnosne situacije (Grafikon 33.).



Grafikon 33.: Prije samog odlaska na put, provjeravate li sigurnost zemlje koju namjeravate posjetiti (putem interneta, stranica Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH...)?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Posljednja dva pitanja treće sekcije dotiču se neugodnih iskustava tijekom posjeta stranoj zemlji. Na pitanje *Jeste li ikada doživjeli neugodna iskustva tijekom putovanja u stranu zemlju?*, 38 ispitanika (8.9%) odgovorilo je potvrdno, a 387 ispitanih (91.1%) smatra kako do sada neugodna iskustva nisu doživjeli (Grafikon 34.).



Grafikon 34.: Jeste li ikada doživjeli neugodna iskustva tijekom putovanja u stranu zemlju?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

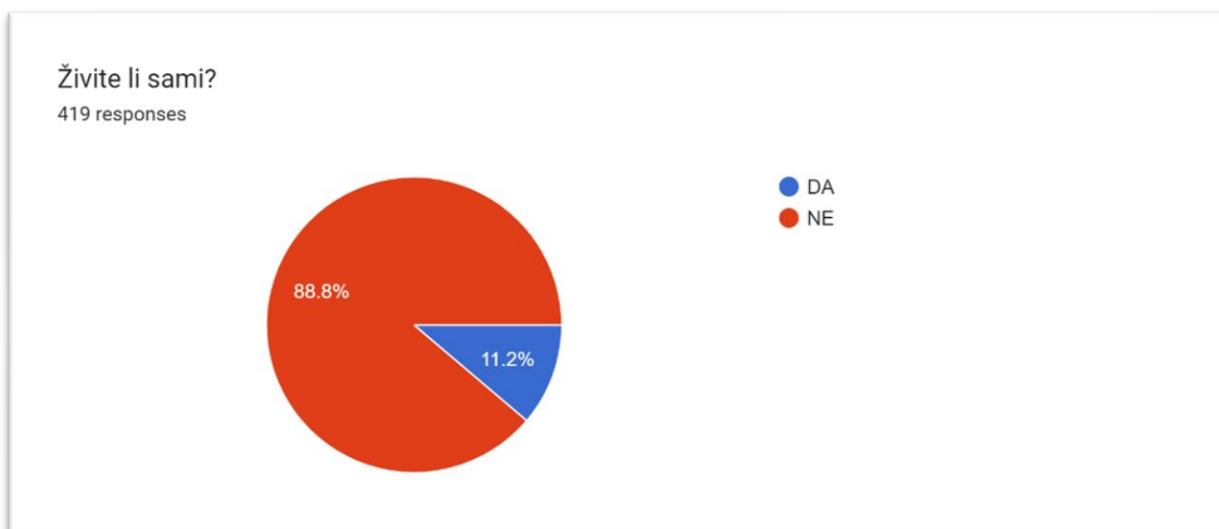
Od 38 ispitanika koji su doživjeli neugodna iskustva, njih 31 je otkrilo o kojim se negativnim iskustvima radilo. 8 osoba je napisalo da se radilo o krađi – osobnih dokumenata, stvari ili novca; nekoliko je osoba verbalno ili fizički napadnuto, a zabilježeni su i pokušaji iznude.

U ovom odjeljku istaknulo se i nekoliko odgovora koji se odnose na seksualno uznemiravanje koje su strani državljani pokušali počinuti nad hrvatskim državljanima.

7.4.3. Sigurnost stanovanja

Posljednja, četvrta sekcija pitanja odnosila se na sigurnost stanovanja. Sastojala se od sedam pitanja kojima je cilj bio utvrditi koliko ispitanici, državljani Hrvatske, znaju o ovom području osobne sigurnosti i koje mjere poduzimaju kako bi zaštitili svoj životni prostor.

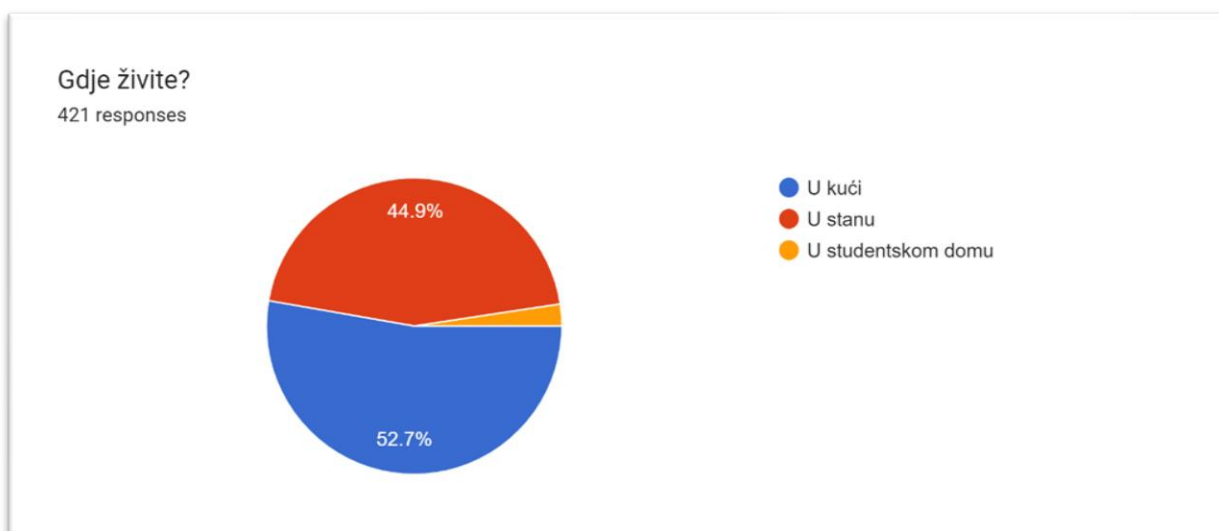
Na prvo pitanje *Živate li sami?*, 47 osoba (11.2%) odgovorilo je potvrdno, a većina od 372 osobe (88.8%) životni prostor dijeli s jednom ili više osoba (Grafikon 35.).



Grafikon 35.: Živate li sami?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Pitanje *Gdje živate?*, nudilo je ispitanicima tri opcije odgovora: u kući, u stanu ili u studentskom domu. U kući žive 222 osobe (52.7%); u stanu 189 osoba (44.9%), a u studentskom domu 10 anketiranih (2.4%) (Grafikon 36.).

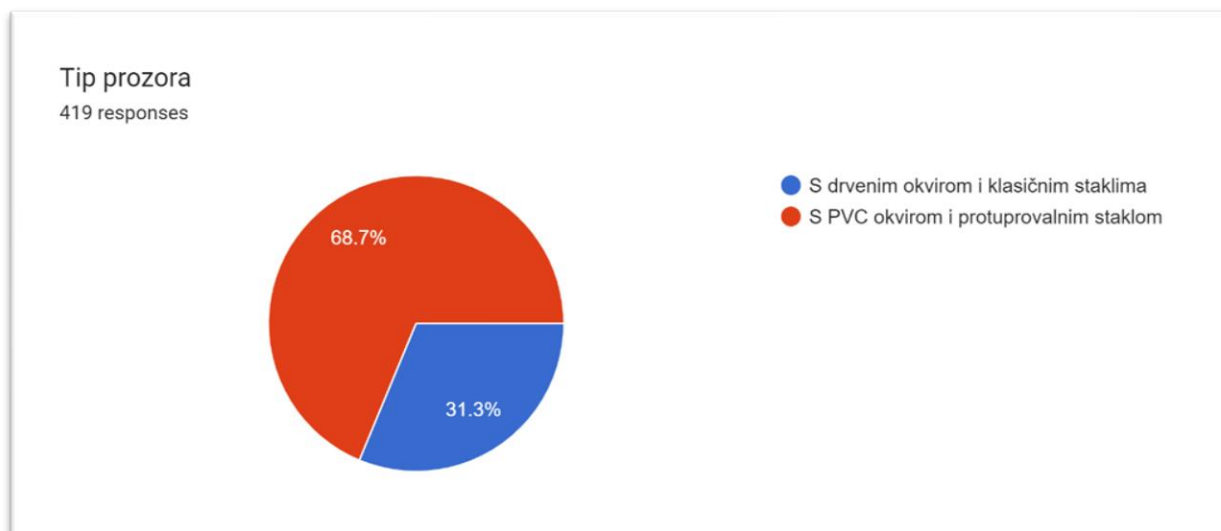


Grafikon 36.: Gdje živate?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Iduća dva pitanja ispituju sigurnost vrata i prozora kao glavnih sigurnosnih okidača u području zaštite životnog prostora – prozori i vrata prve su (slabe) točke koje osoba koja nezakonito želi ući u tuđi životni prostor mora savladati kako bi u svom naumu uspjela.

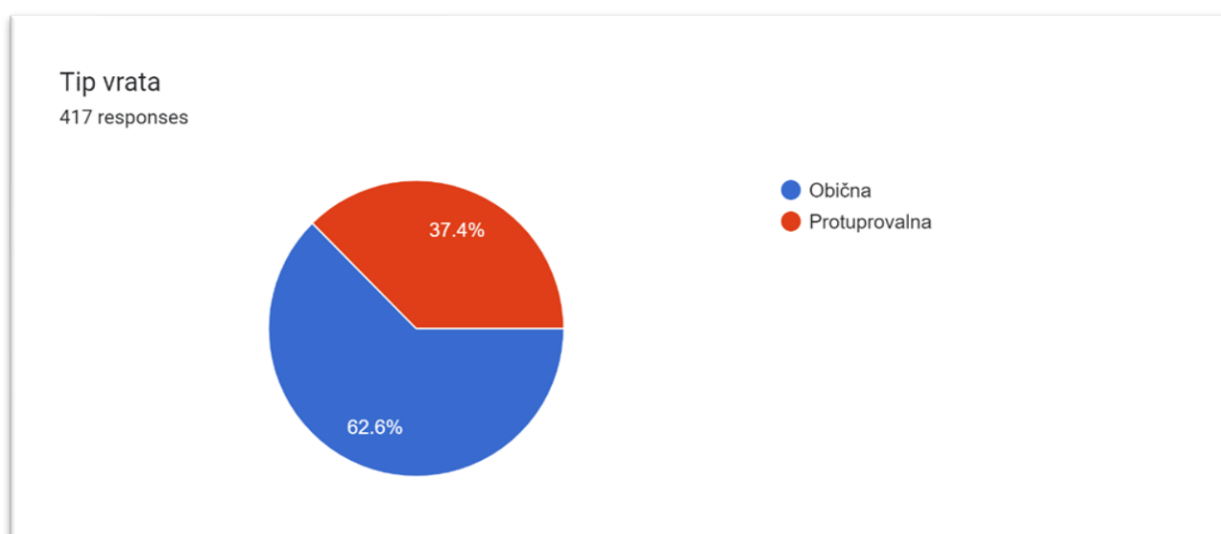
Na pitanje *Koji tip prozora imate?*, ponuđene su dvije mogućnosti izbora – prozore s drvenim okvirom i klasičnim staklima ima 131 osoba (31.3%), a prozore s PVC okvirom i protuprovalnim staklom posjeduje 288 anketiranih (68.7%) (Grafikon 37.).



Grafikon 37.: Tip prozora

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Pitanje *Koji tip vrata imate?*, također je nudilo dva moguća odgovora: obična vrata posjeduje 261 ispitanik (62.6%), a protuprovalna 156 (37.4%) (Grafikon 38.).



Grafikon 38.: Tip vrata

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

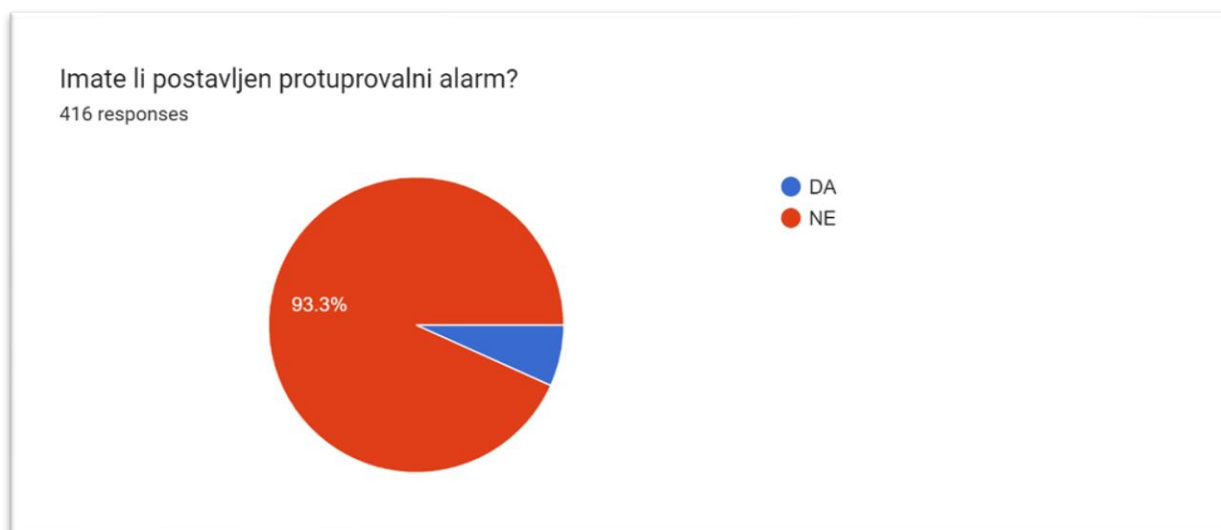
Postavljene sigurnosne kamere koje prate ulaz stana/kuće/studentskog doma imaju 102 osobe (24.5%), a bez sigurnosnih kamera je 315 osoba (75.5%) (Grafikon 39.).



Grafikon 39.: Imate li postavljene sigurnosne kamere koje prate ulaz i bližu okolinu?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Protuprovalni alarm kao sredstvo zaštite ima tek 28 anketiranih (6.7%), a preostalih 388 ispitanih (93.3%) ne štiti dom na ovaj način (Grafikon 40.).



Grafikon 40.: Imate li postavljen protuprovalni alarm?

Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju

Posljednje pitanje u četvrtoj sekciji, a ujedno i posljednje pitanje u anketi, glasilo je: *Imate li postavljenu neku drugu metodu kojom osiguravate prostor oko životnog prostora? Ako da, navedite koju/koje.* Na ovo pitanje odgovorilo je 78 ispitanika: 24 osobe tvrde da je pas (čuvar) njihova najpouzdanija zaštita životnoga prostora; nekoliko je osoba navelo unutarnje kamere, interfon s kamerom, redovito zaključavanje zgrade i ulazne kapije u vrtu.

8. Zaključak

Među četiri temeljne karakteristike ljudske sigurnosti jedna od njih od posebnog je značaja za ovaj rad: naglasak u ostvarenju ljudske sigurnosti je na ranoj prevenciji više nego u ranim intervencijama. Iz toga razloga, poznavanje pojmova kojima se bavi ovaj rad kao što su osobna sigurnost, sigurnosna svijest, sigurnosna kultura i samoobrana, njihovo učenje i primjenjivanje u praksi ključno je za svakoga pojedinca kako bi postao i ostao siguran.

Autorica rada osobnu sigurnost definira kao skup mjera koje svaka osoba poduzima kako bi zaštitila sebe, svoje bližnje, kućne ljubimce, i osobe koje o njoj ovise, od situacija ili osoba koje slučajnim ili namjernim djelovanjem mogu prouzročiti ili nanijeti štetu.

U anketnom istraživanju kojem je pristupilo 425 građana Republike Hrvatske, rezultati su pokazali da gotovo 99% ispitanika smatra osobnu sigurnost važnom ili vrlo važnom. U idućem pitanju od ispitanika se pokušalo doznati koliko su upoznati s osobnom sigurnošću i onim što ona predstavlja – 43.6% ispitanika odgovorilo je da je nedovoljno ili slabo upoznato s navedenim pojmom što nam govori da postoji nesrazmjer onoga što bi građani Republike Hrvatske htjeli znati o osobnoj sigurnosti i onoga što znaju prema njihovoj subjektivnoj percepciji i osjećaju. Treće pitanje ispitalo je znaju li ispitanici što je to koncept sigurnosne svijesti. Ovi su rezultati pokazali da više od 50% (točnije, 55.7%) ispitanika ne zna što podrazumijeva pojam sigurnosne svijesti.

Pitanje *Koliko ste upoznati s pojmom samoobrane* dalo je nešto drugačije rezultate. Obzirom na rezultate (67.9% ispitanika tvrdi da je dobro, vrlo dobro ili izvrsno upoznato), može se zaključiti da je samoobrana pojam o kojem se ipak zna više od pojmova osobne sigurnosti i sigurnosne svijesti. Važno je naglasiti da Povelja UN-a i Opće međunarodno pravo jedino samoobranu priznaju kao iznimku od zabrane uporabe sile, odnosno, samoobrana je jedina dopuštena jednostrana uporaba sile.

Na pitanje *Koliko često promišljate o osobnoj sigurnosti?*, čak 55% ispitanika o osobnoj sigurnosti promišlja često, dok je zabrinjavajući podatak proizašao iz rezultata istraživanja ovoga rada da 10.8% o osobnoj sigurnosti ne promišlja uopće.

Mobilna aplikacija Ministarstva unutarnjih poslova naziva „MUP – Sigurnost i povjerenje“, prva je aplikacija za hrvatsko tržište kojom građani, putem pametnih mobilnih telefona, mogu prijaviti kaznena djela, prekršaje i druge događaje iz djelokruga hrvatske policije. Unatoč tome, prema rezultatima istraživanja, samo 6.6% građana odgovorilo je da navedenu aplikaciju imaju instaliranu na vlastitim mobilnim uređajima. Jedan od prijedloga ovoga rada za daljnja postupanja je provedba kampanje od strane MUP-a čiji bi cilj bio podizanje sigurnosne svijesti da bi građani instalirali navedenu aplikaciju.

Samo 6.4% ispitanika je pohađalo tečaj samoobrane. Tako nizak postotak vodi do drugog prijedloga ovoga rada za daljnja postupanja, a predlaže se promovirati tečajeve samoobrane među školama, fakultetima, stanovništvom. Tečajevi bi za određenu populaciju bili potpuno besplatni.

Od 213 ispitanika koji su tijekom noćnog izlaska svjedočili verbalnom obračunu koji je mogao prerasti u fizički, samo njih 17 je izjavilo da je o svemu obavijestilo policiju i zaštitare. Sukladno tome, prijedlog treći je podizanje svijesti da u tim situacijama svaka osoba treba kontaktirati zaštitare. Također, važno je napomenuti da je nizak broj prijava posljedica nesvjesnosti da su zaštitari prisutni, a svijest se može povećati edukacijama.

Među mjerama za koje ispitanici smatraju da bi mogle poboljšati stanje sigurnosti u lokalnoj zajednici, mjeru *Uvođenje predmeta Osobna sigurnost* označilo je 44.7% ispitanika. Također, tu je i mjera koja traži *Dostupnije tečajeve za samoobranu* koju bi, na primjer, na razini fakulteta mogli organizirati i voditelji sportskih klubova, policija i sl. Podaci proizašli iz istraživanja govore da je samo 27 ispitanika (6.4%) pohađalo tečaj samoobrane što dodatno aktualizira važnost spomenute mjere.

Sigurnost na putovanju posebna je podkategorija osobne sigurnosti. Jedna od preventivnih mjera sprječavanja neželjenih krađa je ne korištenje sigurnosnih sefova u hotelskim sobama koji često mogu biti na meti vještih kradljivaca. Gotovo 80% ispitanika tvrdi da sigurnosni sef ne koristi. Suprotno tomu, fotokopiju osobnih dokumenata (osobna iskaznica, putovnica), sa sobom nosi samo 20% ispitanika – navedena mjera može uvelike olakšati snalaženje i kontakt s policijom u stranoj zemlji ako dođe do krađe ili gubitka originalnih dokumenata.

Upućenost u trenutno sigurnosno stanje zemlje koju se planira posjetiti jedan je od čimbenika sigurnog putovanja. Unatoč tome, čak 39.3% ispitanika tvrdi da na put odlazi bez provjeravanja trenutne sigurnosne situacije.

Postavljene sigurnosne kamere koje prate ulaz stana/kuće/studentskog doma imaju 102 osobe (24.5%), a bez sigurnosnih kamera je 315 osoba (75.5%) iako danas postoje i jeftinije kamere koje bitno podižu sigurnost. Protuprovalni alarm, jedan od bitnijih saveznika sigurnosti ima samo 6.7% ispitanika, što je još jedan poražavajući statistički podatak kada je sigurnost u pitanju.

Ovo istraživanje nedvojbeno je dokazalo da građani Republike Hrvatske nisu dovoljno upoznati s pojmom i konceptom osobne sigurnosti, a posljedično, ne poznaju dovoljno niti tehnike samoobrane.

9. Literatura

1. Internetska stranica Republika Hrvatska Ministarstvo unutarnjih poslova: Schengen [pristupljeno 14. travnja 2024]. Dostupno na: <https://mup.gov.hr/o-nama-9/mup-i-eu/schengen/282172>
2. Mikac R. Suvremena sigurnost i privatne sigurnosne kompanije: Privatizacija sigurnosti i posljedice. Naklada Jesenski i Turk: Zagreb; lipanj 2013.
3. Petar S, Marjanović B, Laušić M. Jeste li još uvijek sigurni da ste sigurni? Prošireno, dopunjeno i izmijenjeno izdanje knjige. Mozaik knjiga: Sv. Ivan Zelina; 2008.
4. sigurnost. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024 [pristupljeno 24. kolovoza 2024]. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/sigurnost>
5. osobna sigurnost. Hrvatsko strukovno nazivlje, struna, mrežno izdanje [pristupljeno 24. kolovoza 2024]. Dostupno na: <http://struna.ihjj.hr/search-do/?q=OSOBN+SIGURNOST&naziv=1&polje=0#container>
6. sigurnost. The Britannica Dictionary, mrežno izdanje [pristupljeno 24. kolovoza 2024]. Dostupno na: <https://www.britannica.com/dictionary/security>
7. Tatalović S. Nacionalna i međunarodna sigurnost. Politička kultura: Zagreb; 2006.
8. Internetska stranica Numbeo: Crime in France [pristupljeno 3. rujna 2023]. Dostupno na: https://www.numbeo.com/crime/country_result.jsp?country=France
9. United Nations Development Programme, Human Development Report. New York: Oxford University Press, 1994
10. Grayson B, Stein MI. Attracting Assault: Victims' Nonverbal Cues. Journal of Communication. Winter 1981; 68-75.
11. Internetska stranica Enciklopedija.hr: Likertova ljestvica [pristupljeno 27. kolovoza 2023]. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=36507>
12. Shaw, JR. Walking with a purpose: Gait and victimization. Psychology today.
13. Meredith Gold, Black Belt Woman of the Year. 2003.
14. Predavanje na Sveučilišnom odjelu za forenzične znanosti u Splitu: kolegij Forenzični intervju, tema predavanja: Osnove komunikacije. Veljača 2023.
15. Kane LA, Wilder K. The Little Black Book of Violence – What Every Young Man Needs to Know About Fighting.

16. Internetska stranica Portus et Navem: Sigurnosna kultura – što je i zašto je ključna? [pristupljeno 3. rujna 2023]. Dostupno na: <https://portusetnavem.hr/sigurnosna-kultura-sto-je-i-zasto-je-kljucna/>
17. Bilandžić M. Kultura i nacionalna sigurnost: prilog raspravama kritičkih sigurnosnih studija. Stud. ethnol. Croat. 2018;30:227-251.
18. Modly D, Mršić G. Uvod u kriminalistiku. Hrvatska sveučilišna naklada d.o.o.: Zagreb; 2014.
19. Internetska stranica Televizija Student: Novinarska pitanja – 5W + H [pristupljeno 1. rujna 2023]. Dostupno na: <https://televizijastudent.com/novinarska-pitanja-5wh>
20. De Becker, G. The Gift of Fear: Survival Signals That Protect Us from Violence. Dell Publishing, 1997.
21. Internetska stranica Dnevnik.hr: Hrvatska noću najsigurnija europska zemlja: Na neobičnoj listi posebno iznenađuje zadnja država [pristupljeno 7. kolovoza 2023]. Dostupno na: <https://dnevnik.hr/vijesti/svijet/u-hrvatskoj-se-nocu-ljudi-osjecaju-sigurnije-nego-u-bilo-kojoj-drugoj-europskoj-zemlji---786444.html>
22. Internetska stranica Adventourelly: How Safe Do People Feel to Walk Alone at Night in Europe (Updated 2023) [pristupljeno 7. kolovoza 2023]. Dostupno na: <https://www.adventourelly.com/how-safe-do-people-feel-to-walk-alone-at-night-in-europe/>
23. Internetska stranica Zakon.hr: Narodne Novine (NN) (4.1.2023.), Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine [pristupljeno 1. rujna 2023]. Dostupno na: <https://www.zakon.hr/cms.htm?id=55636>
24. Internetska stranica Republika Hrvatska Ministarstvo unutarnjih poslova: Nadograđena mobilna aplikacija „MUP – Sigurnost i povjerenje“ [pristupljeno 14. kolovoza 2023]. Dostupno na: <https://mup.gov.hr/policijske-uprave/nadogradjena-mobilna-aplikacija-mup-sigurnost-i-povjerenje-224786/221182>
25. Internetska stranica tportal: Policija ima aplikaciju za prijavljivanje nepropisno parkiranih vozača, evo kako funkcionira i zašto se svima ne sviđa nova verzija [pristupljeno 14. kolovoza 2023]. Dostupno na: <https://www.tportal.hr/tehno/clanak/policija-ima-aplikaciju-za-prijavljivanje-nepropisno-parkiranih-vozaca-evo-kako-funkcionira-i-zasto-se-svima-ne-svida-nova-verzija-20221122>
26. Družeta, K. Samoobrana, razumijevanje sukoba i uzroka nasilja. Web knjižara: Split; 2019.

27. Internetska stranica Wikipedia: Newtonovi zakon gibanja [pristupljeno 17. kolovoza 2023]. Dostupno na: https://hr.wikipedia.org/wiki/Newtonovi_zakoni_gibanja
28. Internetska stranica Borilastvo.com: Osnove samoobrane. U samoobrani postoji krug sigurnosti – potrudite se ostati u njemu [pristupljeno 13. kolovoza 2023]. Dostupno na: <https://borilastvo.com/iz-regije/osnove-samoobrane/>
29. Seršić M. Agresija, samoobrana i anticipatorna samoobrana. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu. 2007;57:271-290.
30. Internetska stranica Zakon.hr: Kazneni zakon [pristupljeno 17. kolovoza 2023]. Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>
31. Walker JB. Self-defense techniques & tactics. Copyright 2003 Joseph Walker. USA.
32. Miller, M. K., Griffin, T. W., Clinkinbeard, S. S., & Thomas, R. M. The psychology of AMBER Alert: Unresolved issues and implications. Criminology and Criminal Justice Faculty Publications. University of Nebraska at Omaha. Social Science Journal 46(1), 111- 123.
33. De Becker G. The Gift of Fear. Survival Signals that Protect Us from Violence. Special Kindle Edition With New Foreword. Copyright 1997 Gavin de Becker. New Foreword Copyright 2010 Gavin de Becker (2004)
34. Internetska stranica Numbeo: Crime [pristupljeno 30. kolovoza 2024]. Dostupno na: <https://www.numbeo.com/crime/>
35. Internetska stranica Numbeo: Crime in Croatia [pristupljeno 30. kolovoza 2024]. Dostupno na: https://www.numbeo.com/crime/country_result.jsp?country=Croatia
36. Internetska stranica Hrvatska turistička zajednica: Brand tracking [pristupljeno 3. rujna 2023]. Dostupno na: <https://www.htz.hr/sites/default/files/2017-04/Brand%20tracking%20-%202016.0.pdf>
37. Sušnik M. Moralni imunitet i nevini napadači. Prolegomena: Časopis za filozofiju. 2021;20(2):281-298.
38. Nourse, VF. Self-Defense and Subjectivity. University of Chicago Law Review: 2001. Vol. 68: Iss. 4, Article 3.
39. Internetska stranica Narodne novine: Povelja Ujedinjenih naroda [pristupljeno 2. rujna 2023]. Dostupno na: https://narodnenovine.nn.hr/clanci/medunarodni/1993_12_15_35.html
40. Bilandžić M. Sjeme zla: uvod u studije terorizma. Despot infinitus: Zagreb; 2014.

10. Popis grafikona

Grafikon 1.: Sigurnost europskih zemalja – subjektivni osjećaj tijekom noćnih šetnji, lipanj 2023.....	16
Grafikon 2.: Sigurnost europskih zemalja – subjektivni osjećaj tijekom noćnih šetnji, kolovoz 2024.....	17
Grafikon 3.: Broj dojava o kaznenim djelima i prekršajima preko aplikacije "MUP - povjerenje i sigurnost"	19
Grafikon 4.: Spol ispitanika	30
Grafikon 5.: Životna dob ispitanika	30
Grafikon 6.: Mjesto življenja ispitanika.....	31
Grafikon 7.: Obrazovanje ispitanika	32
Grafikon 8.: Vrsta ili tip obrazovanja	32
Grafikon 9.: Visina dohotka.....	33
Grafikon 10.: Smatrate li da je osobna sigurnost važna?.....	34
Grafikon 11.: Koliko ste upoznati s konceptom osobne sigurnosti?	35
Grafikon 12.: Koliko ste upoznati s konceptom sigurnosne svijesti?	36
Grafikon 13.: Koliko ste upoznati s pojmom samoobrane?.....	37
Grafikon 14.: Koliko često promišljate o osobnoj sigurnosti?	37
Grafikon 15.: Smatrate li da je Vaše okruženje sigurno?	38
Grafikon 16.: Koji su najčešći rizici na koje nailazite i koje percipirate u svakodnevnicu?	39
Grafikon 17.: Zna li što je i čemu služi mobilna aplikacija „Amber Alert“?	40
Grafikon 18.: Zna li što je i čemu služi mobilna aplikacija „MUP -povjerenje i sigurnost“?	41
Izvor: izradila autorica prema vlastitom istraživanju.....	41
Grafikon 19.: Imate li aplikaciju „MUP -povjerenje i sigurnost“ instaliranu na svom pametnom telefonu?.....	41
Grafikon 20.: Izlazite li u noćne klubove, na (kućne) partyje i sl.?	42
Grafikon 21.: Jeste li ikada trenirali neku borilačku vještinu?	43
Grafikon 22.: Ako ste trenirali borilačku vještinu, koju?	44
Grafikon 23.: Koliko ste dugo trenirali ili trenirate tu borilačku vještinu? (ako ste trenirali više vještina, zbrojite godine iskustva u treningu)	45
Grafikon 24.: Jeste li pohađali tečaj samoobrane?.....	45

Grafikon 25.: Zna li što je to papreni (pepper) sprej?	46
Grafikon 26.: Nosite li u torbi papreni (pepper) sprej?	46
Grafikon 27.: Jeste li ikada, tijekom noćnog izlaska, svjedočili fizičkom obračunu?	47
Grafikon 28.: Jeste li ikada, tijekom noćnog izlaska, svjedočili verbalnom obračunu koji je mogao završiti fizičkim obračunom?	47
Grafikon 29.: Za koje mjere smatrate da bi mogle poboljšati stanje sigurnosti u Vašoj lokalnoj zajednici (gradu, općini, naselju...)?	49
Grafikon 30.: Koliko često putujete van Hrvatske?	49
Grafikon 31.: Kada ste na putu, koristite li hotelski sigurnosni sef u sobi?	50
Grafikon 32.: Uz original osobnog dokumenta (osobna iskaznica, putovnica), nosite li i fotokopiju sa sobom kada putujete?	50
Grafikon 33.: Prije samog odlaska na put, provjeravate li sigurnost zemlje koju namjeravate posjetiti (putem interneta, stranica Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH...)?	51
Grafikon 34.: Jeste li ikada doživjeli neugodna iskustva tijekom putovanja u stranu zemlju?	52
Grafikon 35.: Živate li sami?	53
Grafikon 36.: Gdje živite?	53
Grafikon 37.: Tip prozora	54
Grafikon 38.: Tip vrata	54
Grafikon 39.: Imate li postavljene sigurnosne kamere koje prate ulaz i bližu okolinu?	55
Grafikon 40.: Imate li postavljen protuprovalni alarm?	55

11.Sažetak

Značaj i poznavanje osobne sigurnosti i samoobrane

Iako je osobna sigurnost često spomenuta tema u medijima, o njoj se govori u društvu, ali i u znanosti, definicije koje govore o pojmu osobne sigurnosti izrazito je teško pronaći. Ukoliko i postoje, vezane su uz nacionalnu sigurnost, ili opću, odnosno, ljudsku sigurnost. S druge pak strane, samoobrana je nešto poznatiji pojam, a ona označava pravo svakog pojedinca na obranu i osiguranje vlastite sigurnosti, odnosno, samoobrana nije traženje borbe, nego pružanje efikasne obrane.

Cilj ovog rada bio je istražiti i istaknuti svijest o osobnoj sigurnosti u suvremenom društvu i prikazati važnost samoobrane. Također, rad obrađuje i, koliko je autorici rada poznato, rijetko spomenute pojmove sigurnosne svijesti i sigurnosne kulture koji doprinose u postizanju osobne sigurnosti.

U svrhu istraživanja provedena je anketa među 425 osoba s područja Republike Hrvatske. Anketa je uključivala osobe oba spola svih dobnih skupina.

Rezultati istraživanja pokazali su da gotovo 99% ispitanika smatra osobnu sigurnost važnom ili vrlo važnom, ali je njih 43.6% odgovorilo da je nedovoljno ili slabo upoznato s navedenim pojmom. Nadalje, više od 55% ispitanika ne zna što podrazumijeva pojam sigurnosne svijesti, dok 67.9% tvrdi da je dobro, vrlo dobro ili izvrsno upoznato s pojmom samoobrane. Ipak, samo je 6.4% ispitanika pohađalo tečaj samoobrane. Tako nizak postotak vodi do jednog od prijedloga ovoga rada za daljnja postupanja, a predlaže se promovirati tečajeve samoobrane među školama, fakultetima, stanovništvom, kao i provođenje besplatnih tečajeva.

Ključne riječi: osobna sigurnost, samoobrana, sigurnosna kultura, sigurnosna svijest

12. Abstract

Importance and knowledge of personal safety and self-defense

Although personal safety is an often mentioned topic in the media, it is talked about in society, but also in science, definitions that talk about the concept of personal safety are extremely difficult to find. If they exist, they are related to national security, or general, apropos, human security. On the other hand, self-defense is a slightly better-known term, and it denotes the right of every individual to defend and ensure his own safety, that is, self-defense is not seeking a fight, but providing effective defense.

The aim of this paper was to investigate the prominent awareness of personal safety in modern society and to show the importance of self-defense. Also, the paper deals with, as far as the authors of the paper know, the rarely mentioned concepts of security awareness and security culture, which contribute to the achievement of personal security.

For the purpose of the research, a survey was conducted among 425 people from the Republic of Croatia. The survey included people of both sexes of all age groups.

The results of the research showed that almost 99% of respondents consider personal safety important or very important, but 43.6% of them answered that they were insufficiently or poorly familiar with the term. Furthermore, more than 55% of respondents do not know what is meant by safe awareness, while 67.9% claim that they are well, very well or excellently familiar with the concept of self-defense. However, only 6.4% of participants attended a self-defense course. Such a low percentage leads to one of the proposals of this paper for further actions, and it is suggested to promote self-defense courses among schools, colleges, and the population, as well as conducting free courses.

Keywords: personal safety, self-defense, safety culture, safety awareness

13. Životopis

OPĆI PODATCI

Ime i prezime: Lorena Zvonimira Kolak

Datum i mjesto rođenja: 4. studenoga 1997. u Zagrebu

Adresa stanovanja: Stanka Vraza 12, Split

Mobitel: 095 516 6414

OBRAZOVANJE

2004.-2012. Osnovna škola oca Petra Perice, Makarska

2012.-2016. Prirodoslovna škola, Split i Prehrambeno – tehnološka škola, Zagreb

2016.-2021. Preddiplomski sveučilišni studij novinarstva, Fakultet političkih znanosti, Sveučilište u Zagrebu

2021. – Diplomski sveučilišni studij forenzike, Istraživanje mjesta događaja, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti, Sveučilište u Splitu

OSTALO

2015. Kinoklub Zagreb, položen Filmski tečaj, diploma za teorijska znanja o režiji, kameri, rasvjeti, montaži i pisanju scenarija. Dodatna praktična znanja stečena snimanjem i postprodukcijom kratkometražnih filmova

2016.-2017. Objava vlastitih inspirativnih citata na Facebook stranici „Snaga uma“ koja je tada brojila više od 100 tisuća pratitelja

2017.-2021. Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR), Zagreb: kvalifikacija poznavatelj/stručnjak za novije ratne teme prostora nekadašnje Jugoslavije

2018. Aktivno sudjelovanje na Sarajevo film festivalu 2018. u programu Suočavanje s prošlošću (Dealing with the past)

2018.-2019. Predstavljanje Fakulteta političkih znanosti zajedno s dekanom i prodekanom za znanost i obrazovanje

2019. Moderacija panel-rasprave u sklopu analize izbora za Europski parlament na Fakultetu političkih znanosti

2020. Volonterski rad u Dokumenti – centru za suočavanje s prošlošću, Zagreb

2020. Sudjelovanje na Kongresu diskursi shizofrenije – novinarka

2020. U pismu i govoru savladana ćirilica

2020. Savladan Morseov kod

2020-2021. Sudjelovanje kao jedna od tekstopisaca pjesme „Prekinuti raj“ zagrebačkoga benda Adastra

2021. Objavljen rad u časopisu Gyrus, Sveučilište u Zagrebu

2021. Sudjelovanje u organizaciji konferencije protiv nasilja u Splitu, predstavnica Sveučilišnoga odjela za forenzične znanosti

2021. Sudjelovanje u organizaciji konferencije Sigurnost povijesnih gradova, predstavnica Sveučilišnoga odjela za forenzične znanosti

2021.-2022. Vođenje društvenih mreža za Sveučilišni odjel za forenzične znanosti

2022. Prisutnost na gostujućem predavanju Kelly E. Blevins, Ph.D. na temu paleopatologije i drevnog DNK

2022. ISABS conference on Forensic and Antropologic Genetics and Mayo Clinic in Individualized Medicine

2022. Idejna začetnica prve hrvatske Udruge studenata forenzike i jedna od osoba po čijem je nacrtu izrađen statut Udruge studenata forenzike

2022. Organizatorica prve, povijesne brucosijade na Sveučilišnom odjelu za forenzične znanosti

2022. – Predsjednica Studentskog zbora Sveučilišnoga odjela za forenzične znanosti u Splitu

2022. – Predstavnica studenata forenzike u Studentskome zboru Sveučilišta u Splitu

2022. – Odjel kulture, Studentski zbor Sveučilišta u Splitu

2022. – Organizacijski odbor Festivala znanosti na Sveučilištu u Splitu

2022. – Ispred Studentskoga zbora, ali i Sveučilišnoga odjela za forenzične znanosti redovno sudjelovanje na znanstvenim i drugim relevantnim radionica vezanim uz forenziku

2023. Pisanje novinskih tekstova za službene novine Sveučilišta u Splitu – Univesitas

2023. Predstavnica studenata forenzike u Stručnom vijeću Fakulteta

2023. Fakultetski osposobljena forenzički analizirati rukopise i potpise (Centar za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja Ivan Vučetić)

2023.-2024. Začetnica i organizatorica programa Tematske večeri forenzike od strane studenata forenzike

2024. Predstavljanje Sveučilišta u Splitu u Norveškoj zajedno s rektorom i prorektorima

2024. Idejna inicijatorica predavanja uz doc. dr. sc. Tončija Prodana „Kako ne postati žrtvom droge za silovanje“ na Sveučilišnom odjelu za forenzične znanosti u Splitu

RADNO ISKUSTVO

2012.-2017. Adastra bend, Zagreb, menadžerica

2016.-2017. LaudatoTV, novinarka, TV voditeljica

2017. 24SATA, novinarka

2017.-2021. Društvo za promicanje glazbe Zvuk svjetlosti, Zagreb – Split, voditeljica/supervisor snimanja

2019. Hrvatska radiotelevizija – Hrvatski radio, novinarka, područje kulture

2021.-2022. Europski parlament – Ured u Republici Hrvatskoj, HRT, Zagreb, scenaristkinja i redateljica, voditeljica snimanja, snimateljica tona, kameromanka

2023. Radio Kampus, Split, novinarka, odjel kulture

2023. DalmacijaNews, Split, novinarka

2023.-2024. Dalmacija Danas, Split, novinarka

2024. – Studenac.hr, odjel ljudski resursi

14. Izjava o akademskoj čestitosti

SVEUČILIŠTE U SPLITU

Sveučilišni odjel za forenzične znanosti

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, Lorena Zvonimira Kolak, izjavljujem da je moj diplomski rad pod naslovom Značaj i poznavanje osobne sigurnosti i samoobrane rezultat mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Nijedan dio ovoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan bez citiranja i ne krši ičija autorska prava.

Izjavljujem da nijedan dio ovoga rada nije iskorišten u ijednom drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mogega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Split, 15. rujna 2024. godine



Potpis studentice: